www.svoboda-news.com

РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
85 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 85 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., четвер 13-го цьвітня 1916. Ч. 45. VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Thursday, April 13, 1916. No. 45.

ДАЛЬШІ УСПІХИ НІМЦІВ НА ЗАХІД ВІД ВЕРДЕН.

Поверх 37.000 Французів полонено протягом 50-дневної битви під Верденом.

Румунія склонюєть ся на сторону Австрії і Німеччини.

Поголоска про намір Німеччини утворити литовське королівство.

У ФРАНЦІЇ І БЕЛЬГІЇ:

В БИТВІ КОЛО БЕТІНКУР ФРАНЦУЗИ СТРАТИЛИ 1.200 В ПОЛОНЕНИХ. 2 ТЯЖКІ ГАРМАТИ І 15 МАШИНОВИХ КРІСІВ.

БЕРЛІН, 10. цьвітня. — Перед пятьдесяти днями розпочата битва під Верденом відбуваєть ся нині з більшою силою ніж колинебудь передтим. Німецькі війска здобувають становища Французів одно за другим. Сильно укріплена боєва лінія Французів між Бетінкур а горбком „ч. 304" переломана. Битва на цілій північній боєвій лінії, почавши від Авокур (на лівім березі Мези) аж до форту Дуомон (на правім березі Мези), триває без перестанку дальше. Страти Французів тяжкі.

Урядовий звіт головного німецького штабу звучить:

„На захід від Мези наші війска здобули Бетінкур і сильно укріплені становища Французів на полудневий захід від тої місцевости. Неприятель хотів ратувати ся утечею, але наші війска відтяли йому відворот. Страти Французів в убитих і ранених дуже тяжкі. Понад 700 неранених французьких жовнірів і 14 офіцирів взято в полон. Крім того наші війска здобули 2 тяжкі гармати і 15 машинових крісів.

„Рівночасно наші війска очистили з Французів терен на північ від Авокур. Також і тут Французи потерпіли значні втрати. Вони стратили тут 276 людий в самих полонених.

„На правім березі ріки Мези наші війска взяли приступом французькі становища коло Кот ді Повр. 188 Французів, між тими 4 офіцирів, взято в полон. Крім того попала ся в руки наших війск величезна скількість ріжних воєнних матеріялів.

„Дальше на схід і полудне відбувала ся лише перестрілка артилерії".

ДАЛЬШІ УСПІХИ НІМЦІВ НА ЗАХІД ВІД ВЕРДЕНУ. — ПОНАД 1.000 ПОЛОНЕНИХ.

БЕРЛІН, 11. цьвітня. — Останний урядовий звіт головного німецького штабу звучить:

„Битва тривала вчера через цілий день по обох сторонах ріки Мези без перестанку дальше. Французи перевели кілька протинападів на полудне від ріки Форж, щоби відзискати утрачені становища, але всї вони принесли Французам лише тяжкі втрати.

„Число Французів, полонених вчера в тій околиці, зросло на 36 офіцирів і 1.231 жовнірів, а число здобутих машинових крісів на 22.

„На полудне від Гомур Французи стратили знова кілька важнїйших становищ. Притім полонено 222 Французів і здобуто 1 машиновий кріс.

„На правім (східнім) березі ріки Мези битва о становища на горбі Кот ді Повр триває дальше. На тім боєвім фронті німецькі війска не лише відбили всї протинападам Французів, але також здобули ще кілька неприятельських рові. Воєнна добича складаєть ся з кільканадцять полонених і трох машинових крісів".

ПОВЕРХ 37.000 ФРАНЦУЗІВ ПОЛОНЕНО ПРОТЯГОМ 50-ДНЕВНОЇ БИТВИ ПІД ВЕРДЕНОМ.

БЕРЛІН, 11. цьвітня. — Від початку битви під Верденом, яка розпочала ся дня 21. лютого, німецькі війска полонили поверх 37.000 Французів. Терен, здобутий Німцями коло Вердену, числить около 150 квадратових миль, з того припадає на лївий берег ріки Мези 25 квадратових кільометрів.

В АЗІЇ:

АНГЛІЙЦІ СТРАТИЛИ В БИТВІ В МЕЗОПОТАМІЇ 1.500 ЛЮДИЙ В УБИТИХ.

ЦАРГОРОД, 10. цьвітня. — Звіт турецького головного штабу подає отсї урядові вісти:

„Ві второк наші війска мусїли опорожнити деякі наші становища від ріки Тигра з причини великого виливу сеї ріки. На місци полишено лише варту в силї двох компаній.

„Англійці, уважаючи се за відворот, розпочали наступ на опорожнені нами становища. Однак позіставлена в ровах варта при помочи ручних гранатів і багнетів здержувала через довший час напад Англійців, хоч їх сила числила дві бриґади. Опісля наші відділи цофнули ся на головні становища.

„В четвер англійські війска зближили ся до нашої головної лінії на віддаленє 800 метрів. Тоді наші війска перевели протинапад і змусили Англійців до відвороту, переслїдуючи їх на просторі двох кільометрів. На побоєвищи полишили Англійці около 1.500 убитих жовнірів".

НА МОРИ:

НІМЦІ ЗАТОПИЛИ 9 КОРАБЛІВ ПРОТЯГОМ ОДНОГО ДНЯ.

ЛОНДОН, 10. цьвітня. — Протягом останних 24 годин німецькі підводні лодки затопили 9 торговельних кораблїв. Між тими було 7 англійських, 1 норвеський і 1 еспанський.

З більших англійських кораблїв були: „Йон" — 4.089 тон, „Сількворт Гол" — 4.777 тон, „Глен Олмонд" — 2.888 тон, „Істерн Сіти" — 4.342 тон і „Зафра" — 3.578 тон. Всї кораблї разом числили поверх 28.000 тон.

—o—

НАДУЖИТЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ЦЕНЗУРИ.

БЕРЛІН, 10. цьвітня. — Англійська цензура розширила свою діяльність також і на почту, яка є призначена для американського посольства в Берлїні. Яко доказ служить лист члена американського посольства в Берлїні, з печаткою „Отворений цензурою".

Велика часть почти, яка йде з Америки до Европи, переходить через англійську цензуру. Се є причиною великих опізнень. На примір: Лист, наданий в Ню Йорку 7. сїчня до бюра „Єдиненої Преси" в Берлїні, зістав доручений доперва 10. цьвітня.

В РОСІЇ:

СТРАШНІ ВІДНОСИНИ СЕРЕД ПОЛОНЕНИХ В РОСІЇ.

БЕРЛІН, 11. цьвітня. — Про страшні відносини, які панують в таборах полонених Німців і Австрійців, подає звіт американського комісаря, який, з порученя свого правительства відбув подорож по таборах полонених в Росії.

У своїм звіті вказує Американець передівсїм на нехарність і нечистість по всїх таборах без виїмки. Одїж полонених переповнена небажаними сотворінями. Задля браку частїйшої зміни спідної одежи нема спромоги се плюгавство знищити.

В таборах в оренбурській губернії дасть ся відчувати великий брак лїкарів. Богато хорих умирає, не діждавши ся навіть перших оглядин лїкаря. Крім того й ціла система не видержує розумної критики. Іменно, хорий мусить найперше внести до команданта табору просьбу о дозвіл іти до лїкаря. Часто лучаєть ся, що така просьба нераз і кілька днів, а навіть і кілька тижнїв, чекає на полагодженє.

Др. Штайн, лїкар американського відділу Червоного Хреста, оповідав Американцеви дещо про відносини, яких він сам був сьвідком. В одній малій кімнатї в шпитали в Оренбургу лежало рівночасно: 6 хорих на ніж, 4 на вітрову віспу, 3 на дифтерію, 2 на коклюш, 2 на тиф, 2 на малярію (фебру) і 1 на чорну віспу.

Американець приписує причину тих страшних відносин по більшій части бюрократичній системі в Росії.

—o—

РУМУНІЯ СКЛОНЮЄТЬ СЯ НА СТОРОНУ АВСТРІЇ І НІМЕЧЧИНИ.

БЕРЛІН, 11. цьвітня. — Надії Англії і її союзників, щоби Румунію перетягнути на свою сторону, не здїйснили ся. Противно, торговельні переговори, які від довшого часу вели ся між Німеччиною і Румунією, закінчено з добрим успіхом.

Минувшої пятниці міністер для заграничних справ Яґов і болгарський посол у Відни підписали торговельний договір з Румунією. Обі держави годять ся на виміну своїх продуктів, які їм лишають ся, з виїмкою воєнних матеріялів. Крім того румунське правительство згодило ся позволити на вільний перевіз товарів і збіжа до Болгарії і Туреччини і на відворот.

—o—

ПОГОЛОСКА ПРО НАМІР НІМЕЧЧИНИ УТВОРИТИ ЛИТОВСЬКЕ КОРОЛІВСТВО.

ПАРИЖ, 11. цьвітня. — Тутешні часописи подають вість, що князь Освар, пятий з ряду син німецького цїсаря, в місяцю цьвітни буде коронований у Вильнї на короля Литви. Німецький цїсар мав недавно тому відїхати з терену війни коло Вердену враз зі сином Оскаром до Вильни, щоби там в присутности Гінденбурґа приймити від литовських делеґатів просьбу о утворенє литовського королївства.

Повисше наведена вість виглядає на звичайну поголоску. Подібно і в осени минувшого року з Парижа надходили вісти про іменованє польського короля.

ЗЛУЧЕНИМ ДЕРЖАВАМ ГРОЗИТЬ ВІЙНА З ЦІЛИМ МЕКСИКОМ.

Чому дотеперішна виправа до Мексика не принесла успіху?

(На підставі звіту воєнного кореспондента От. Стівенса).

САН АНТОНІО, 10. цьвітня. — Американський жовнір є відважний і хоробрий, зате американська армія представляєть ся дуже сумно. Зовсїм не треба бути воєнним знавцем, щоби о тім переконати ся; на се вистарчає 4-тижневий побут над границею Мексика.

Сумний стан в американській армії.

Панко Вілля напав наше місто Коломбус; американські війска під командою полковника Слокум побили бандитів, відганяючи їх на кілька миль від границї, але американські машинові кріси відмовили послуху — не хотїли стріляти. Колиб не се, то анї один з бандитів був би не втїк живий.

Коли ґен. Першінґ на чолї американських війск переступив границю Мексика, взяв зі собою 8 лїтаків і відділ добре вправлених летунів.

Вже першого дня позістало в службі з 8 лїтаків лише 4. Один лїтак упав на землю, а три знова задля хибної будови не хотїли лїтати. Прочі чотири лїтаки, які ще остали ся, були також не до ужитку, бо були за слабі, щоби перемогти сильні вітри в гористім терені Мексика. Хто сему винен, чи неробум у військовім бюрі, чи в конґресї, чи може котрийсь із шефів бюра — се є справа зовсїм инша.

Американська армія взяла зі собою також три великі апарати до бездротного телеґрафованя. Від офіцирів довідав ся я, що ціла наша армія взагалї не має більше лиш ті три апарати. Вони є уміщені на моторових возах і мають служити яко доповнене до меньших апаратів, які транспортують ся на мулах, а яких дїяльність може обняти округ, котрого луч числить около 30 миль.

Великі аларати почали телеґрафувати. Вони вислали телеґраму до ґен. Фонстона у Форт Сем Гаустон, але нїхто не був волї сеї телеґрами відчитати. Невроченту телеґраму відіслано до ґенерального штабу в Коломбус, але і тут нїхто не міг її відчитати. Тоді відіслано її до відчитаня ґенералови Першінґови, котрий її сам надевав.

Машинові кріси, які не стріляють, лїтаки, які не лїтають, апарати до бездротного телеґрафованя, якими не можна телеґрафувати — отсе причини, які знаменують американську армію в першім тижни приготовлень до виправи на Віллю.

Коли армія була вже готова до виправи, показав ся брак самоходів. І доперва тоді, коли американські війска були вже в Мексику, надійшов транспорт самоходів. На щастє добре лучило ся, що фабрики мали на складі трохи готових самоходів. Коли би не те, то виправа до Мексика була би ще сумнїйше виглядала.

Всї приготовленя переведено з дуже великим опізненєм помимо того, що розходило ся тут о приготовленє армії, яка числить всего 20.000 людий. А що буде, коли покажеть ся потреба вислати тут цїлу тільки війска.

Конґрес складає вину на міністерство війни, міністерство війни на конґрес, але се самій справі не поможе анї трохи.

Треба чуда, щоби зловити Віллю.

Віллю можна уважати за бандита, убийника, звіра; одно однак треба йому признати, що він не дурний. Чи його удасть ся зловити? Вгадувати, що нині або завтра станеть ся в Мексику, — се гра в льотерію. Віллю можуть зловити нині або за кілька лїт, або зовсїм не зловити.

Коли би Америка мала і могла післати до Мексика досить війска, коли би Каранца не провадив підступної політики, коли би Вілля не втїк в гори, коли би його люди збунтували ся або його зрадили і продали, коли би війска Каранци дійсно американській армії помагали, коли би було правдою, що Вілля має перестрілену ногу а до того ще зломить карк, коли би не прийшло до війни з цілим Мексиком і коли би стало ся чудо, тоді Вілля напевно опинив би ся в руках Американцїв. Але часи, в яких дїяли ся чудеса, минули ся.

Можливість війни з цілим Мексиком.

Ґенерал Анґелєс, один із найлїпших мексиканських ґенералів, котрий однак під сю пору веде велику фарму коло Ель Пазо, заповідає війну Злучених Держав з цілим Мексиком, скоро лише американські війска ще через кілька тижнїв позістануть на мексиканській території. Каранца находить ся тепер в клїщах. Присутність американського війска на мексиканській земли же дає йому спокою; з другої знова сторони він був би задоволений, коли би американські війска знищили бандитів, бо ощадили би йому працї. Однак в полудневім Мексику роблять вже приготовленя, щоби Каранцу усунути, а покликати на президента Фелїкса Дїяца. Американцям не позістане нїчого иншого, як лише з оружем в руцї завести лад в цїлім Мексику і настановити президента. Невдячна праця, яка може і цїлими лїтами потривати.

Армія американська а німецька.

Недавно тому говорив я з одним із воєнних американських знавців про виправу наших війск до Мексика. Між иншим сказав він отсе:

„До року 1914 ми видавали річно на нашу армію якраз такусаму суму гроший, що й Німеччина. Коли Німеччина видала приказ до мобілїзації війск, стануло 4 мілїони знаменито вправлених людий, які є заосмотрені у все потрібне, почавши від тяжких гармат Крупа, а скінчивши на порошку проти поченя нїг. Припустїм, що мінї нами а котроюсь великою державою приходить до війни. Вашінґтон дає приказ до мобілїзації своїх війск, — думаю, що на підставі дотеперішного досьвіду можете уявити собі, як би се виглядало".

SMOKE ZIRA CIGARETTES CLAIN-END

НАШІ НЕДОМАГАНЯ.

IV.

Куди дорога?

Невдоволені елементи, коли хочуть представити в злім світлі народних робітників, чіпають ся ріжних арґументів, або самі вишукують неістнуючу вину і звалюють її на тих, котрі і так мають богато клопотів. Так стало ся приміром із Загальною Українською Радою у Відни, на котру, не знати з яких причин, сиплять ся час від часу напади. А що ми в Америці, вже хоч би ізза самої народної солідарности, беремо в оборону старокраєвих провідників, тому і на нас сиплять ся иноді безосновні докори. Останний такий докір, се мнимe австрофільство народного табору, мимо сього, що не ми самі витворили сю політичну орієнтацію, бо витворили її обставини літами. Кромі сього ми мусимо ствердити, що мало є між Українцями з Австрії одиниць, котрі би стояли на иншім ґрунті — щодо політичного напрямку—ніж наша часопись.

Десятий може раз доводить ся нам писати про сю „орієнтацію". В політиці панує засада: „Я даю і жадаю щось за се в заплату". З сього становища мусимо ще раз коротко розглянути наше політичне становище.

„Остаточна ціль українського руху є створенє самостійної української держави, котра має обняти всї українські землї у східній Европі" — звучить резолюція, принята Українським Соймом в Ню Йорку. Се наш дороговказ в цїлій нашій роботі і ми його тримаємо ся вже лїтами, а не лише від початку війни; з сього нашого національно-політичного ідеалу ми нїколи не можемо зрезиґнувати.

„Та не халасуй" — казав циган. Так і ми. Подивім ся на себе. Нас заскочила війна без гроший, без належної військової орґанїзації, без гармат і куль, і т. д. Кромі сього годї самим нам не бороти ся проти сильних ворогів. Тому шукаймо помочи.

Росія — не може нам її дати, бож вона нас знати не хоче, і якраз се є наш головний ворог і проти него треба боротись. Другий бік: Австрія. Тут можемо дихати, вільно нам плакати, як нас бють, і витворювати свою силу. Але Австрія звязана тїсно з другим нашим ворогом — з Польщею. І що робити. „З двох лих вибираймо меньше". І ми надїємо ся: Австрія (разом зі своїми союзниками, передівсїм з Німеччиною) розібє Росію і тодї може з українських земель в Росії повстане вільна Україна; а як нї, то великий шмат української землї прийде до Австрії, а тодї ми вже тут будемо мати силу і порахуємось з Поляками. А з часом станемо до дальшої боротьби. От і ціла наша „австрофільська" орієнтація, як хто хоче її так називати. Кождий ясно бачить, що нам тут розходить ся о себе, а не о Австрію. А спільний інтерес — розбите Росії — витворює союз. І тому ми бажаємо собі побіди Австрії над Росією, щоби опісля здобути для себе в Австрії повну свободу, як не може вже инакше. Хто думає, що ми зі самої „вірности" поводимо ся прихильно до Австрії, той „тягне нас в багно на дно". І коли би Австрія схотїла віддати нас знова на поталу Полякам, то ми мусимо з гори заявити, що в такім разї Австрія буде такимсамим нашим „приятелем", як Росія.

Ми хочемо волї, а не ярма. А польське ярмо, навіть під опінюю Австрії, може бути для нас гірше від російського. Ми сього в повнї сьвідомі і тому ми мусимо заздалегідь поборювати сю польську небезпеку.

Що ся небезпека не є виключена, вказують ріжні факти, які зайшли підчас війни. По прогнаню Москалїв з Галичини і по занятю українських земель австрійськими та німецькими військами дійшли до нас осьтакі вісти:

1. Австрійське правительство починає видвигати Поляків, хоч вони на початку війни отверто станули по стороні Росії, а польські урядники в Галичині допустили ся отвертої зради Австрії.

2. Польські часописи в Галичині явно і отверто пишуть не тільки про відбудоване самостійної Польщі, але навіть про відірване цїлої Галичини і приключенє її до будучого польського королївства разом з Холмщиною. Українські часописи, які остро виступають проти сих заборчих плянів Поляків, деколи конфіскують ся.

3. Польська шляхта в Галичині розпаношила ся ще гірше ніж перед війною; по зелїзничих стациях брак українських написий (їх поусували Москалї!), і власти не привертають їх назад.

4. В Галичині порозвязувано в парусот українських селах громадські ради (мабуть через брак людий) і заступлено їх комісарями, вшехполяками найострійшого протиукраїнського напрямку. До служби по старостах не покликуєть ся Українцїв і дальше, але всї урядові позиції обсаджують ся Поляками.

5. Здобуту від Москалїв Холмщину прилучено офіцїяльно до люблинського ґенерал-ґубернаторства; австрійський ґенерал Тіллєр видав до „Поляків" відозву, в якій говорить ся, що Холм і Вильна се чисто польські міста. При Гіллєрі є шефом штабу полковник Ґавзнер, котрий в розмові з редактором краківської польської часописи „Нова Реформа" сказав, що Холмщина неподїльно належить до польського королївства, а може також і Волинь тамтуди прилучать.

6. Польські леґіони пущено на Волинь і вони там брутально поводили ся з українським населенєм. Таксамо польські леґіони тягали ся по Холмщинї і Підлїсю, а в однім селї здерли насильно з православної — колись уніятської — церкви хрест і церкву перемінили на костел.

7. Польські леґіони зросли до сили 100.000 людий; вони мають свою артилєрію, своїх ґенералів, — одним словом є се велика армія, котра має всього подостатком. Укр. Січові Стрільцї — се мала армія, яка не має тих всїх родів оружя, що польські леґіони; в додатку Січові Стрільцї стоять над Стрипою, замісць іти до сьвіжо занятих українських земель.

8. В Луцку (на Волини) дано дозвіл на видаванє польсько-російсько-німецької часописи, натомісць недозволено видавати української часописи. Таксамо мастъ ся справа і в инших волинських містах, пр. у Володимирі Волинськім.

9. Українських шкіл в занятих територіях ще не отворено, мимо енерґічних заходів деяких тамошних учителїв.

10. Від часу до часу появляють ся поголоски про окремий мир Німеччини з Росією, при чім східна Галичина мала би припасти Росії в заміну за відступленє польського королївства Німеччинї.

Всї ті вісти треба вміти читати, щоби непотрібно не попадати в розпуку. Але взасадї мусимо признати, що стан є невідрадний, тимбільше, що ми надїли ся більшої свободи, ніж мали перед війною. Отже нас не може вдоволити вже ся марниця, яку ми мали дотепер.

Ми не чуємо приміром, щоби австрійське правительство робило якісь поважні заходи около заложеня українського університету у Львові, не знаємо нїчого, як стоїть справа утвореня кураторії для управи „Народного Дому" у Львові — а прецїнь вже крайна пора, щоби „Народний Дім" забезпечити для Українцїв міста Львова.

Такі і тим подібні недостачі в австрійській політицї супроти Українцїв впадають кождому в очи. Останними часами читали ми про відданє львівскої Ставропігії в руки Українцїв і про серіозні дискусії в Загальній Українській Радї щодо усталеня границь східної Галичини. Видко приготовляєть ся вже поділ сього краю на українську і польську часть.

Мимо сього ми мусимо ствердити богато недостач. З сього дехто витягає таке заключенє:

1. Загальна Українська Рада є винна сьому.

2. Українцї не повинні стояти по стороні Австрії.

Один і другий погляд є хибний. Загальна Українська Рада робить зі своєї сторони все можливе, щоби сї недостачі усунути і тому не годить ся докоряти якраз тим, котрі працюють після своїх найлїпших сил. Нападанем на Загальну Українську Раду ми ослаблюємо її значінє і в очах нашого народа і в очах австрійського правительства, до котрого вона ставить свої домаганя. А зі слабим нїхто в сьвітї не числить ся. А вже найбільше тїшать сї напади Поляків, які се використають і представлять кому слїд, вказуючи, що Загальна Українська Рада не має за собою попертя української суспільности. А прецїнь наша народна репрезентація черпає свою силу лише зі солїдарности народа.

Тому для нас одинокий дороговказ такий: солїдарно попети від себе Загальну Українську Раду, відносити ся до неї з довірєм і з пошаною і тим додати нашій найвисшій народній управі в краю сили і значіня. Се скріпить наше становище на зверх.

Друге заключенє, — щоб ізза ріжних промахів, які поповнює австрійське правительство чи инші відвічальні чинники, ми мали сейчас зміняти нашу „орієнтацію" — таке заключенє є прямо дитиняче. Чейже ми зріло застановляли ся лїтами, що нам зробити на випадок війни, і коли ми заявили на Соймі, що ізза сеї марниці, яку ми мали в Австрії, наші симпатії до певної міри є по стороні сеї держави — то се не було дитиняче говоренє, але вислів зрілої розваги. І без причини ми сеї заяви не маємо потреби зміняти, бо нас будуть всї легковажити собі і з нами нїхто не буде числити ся. А прецїнь дотепер всї наші і приятелї і противники признали нам, що наше становище не могло бути инакше! Тому нам треба критично дивити ся на всї кличі, а не приймати їх без застереженя під впливом одної статї чи промови.

З другої сторони ми маємо тямити, що ми є Українцї і більше нїщо і, коли хто страшить нас австрійськими жандармами або денунціяцією, сей є ворог нашого народа і се є нїщо инше, а народна зрада — зглядно хрунївство. Ми є вольні горожани і з горожанського становища боронимо української справи. Нам не слїд на се забувати, бо инакше ми стратимо границї національної чести і народного обовязку.

Отже національний інтерес і зріла розвага в поступованю доведе нас до властивої мети.

СТРІЧА.

(ВІД ВЛАСНОГО ВОЄННОГО КОРЕСПОНДЕНТА).

(Памяти Українського Січового Стрільця, вістуна Івана Яворського, що погиб у рідній хатї в селї Людвиківцї над Серетом у вересні 1915 р.)

— Так! То він... Ах, Івасю мій, Івасю... Ти ще живеш? — кричав старий Гнат, обіймаючи свого сина, котрого більш року не бачив уже.

— Що-ж, синку? Ти мабуть голодний? Ходи в хату. От бачиш, люди повтїкали з села, та я не хотїв лишати ворогам своєї батьківщини... Я наче передчував, що ти прийдеш... Чув, що тут наші Стрільцї близко. І ти прийшов... Ну, Івасику! говори, де був, що бачив?... Ах! Як давно-давно бачив я тебе... А який гарний з тебе Стрілець!... Ти підріс, змужнїв...

— Перебув я, тату, страшну зиму в Карпатах, перебув побідоносний похід з Карпат аж на наше Поділє... Боже! Як бажав я побачити свою рідну хатку, вас і всїх... Тут і вмирати лекше булоб...

На дворі загремїло та з страшним лоскотом повалило ся на землю. Хата стряслася, шибки задзвеніли в вікнах.

— Бють вороги. Можеб вийти з хати, Івасю?

— Нї, тату. Я, не бою ся, привик уже. Сьогодня цїлий день ішли ми аж від Стрипи. Тяжка дорога. Я збирав останні сили, щоб тільки дійти і побачити вас. Товариші перед селом в окопах... Ах, тату, щоб ви побачили, як любо, як гарно жити між нашими Січовими Стрільцями... Нїколи не вкучить ся. Не жаль і вмирати з ними...

Попри хату засвистїло щось пеpразливо, але так жалібно, що здавало ся, можна було розріжнити в нїм сумні акорди похоронної піснї...

— Вийдім з хати, Івасю. Тут небезпечно.

— Добре, вийдемо.

За хатою, мов страшний зьвір, заявило щось. З страшним лоскотом розлетїв ся угол хати. Оба попадали на землю.

— — — — — — — — — — — —

Старий батько підвів ся. Лице окрівавлене, мясо висїло шматками.

— Івасю! Синочку! Ходи! Деж ти? — питав, протираючи очи від крови, котра спливала з раненого, поморщеного чола і заливала їх.

Івась лежав лицем до землї, привалений столом і кусками розірваного угла.

— Що-ж тобі, синку?... Що, скажи! Ах, він також окрівавлений... Вже не дихає... Боже, Боже! За що мене так караєш?...

Виніс сина на двір і положив на зелену травицю в садї. Івась лежав, мертвий, із замкненими очима. Відломки вороже ґранату поцїлили в груди. Кровця барвила зелену травицю...

Схилив голову старий батько на кривавi груди сина й тяжко заридав. Кров і сльози мішали ся разом...

— — — — — — — — — — — —

У вишневім садку копав могилу. На боцї лежав мертвий Івась з усьмішкою докору на устах. Він наче хотїв сказати: „Ви вбили мене, та на моє місце стане десять..."

— Так, любий синку. Пан Біг судив тобі вмерти в рідній хатї. Будем спочивати в своїм садочку, а я від тебе не відступлю... Ах, сину, сину! Чому так зарана вмер ти? Ти-ж ще не нажив ся на сїм світї... Щойно усьміхала ся тобі сїмнайцята весна житя... Ти мовчиш? Коханий мій, відізви ся хоч раз ще!...

Кинув ся на холодне тїло і горячо цїлував його. Яму вистелив нахучни сїном, постелив білу плахту на нього.

— Ну, прощай, Івасю! Прощай, любий! Виправляю тебе вже другий раз, та тепер вже на віки... Ти віддав житє за рідну Україну, котру так любив ти над усе. Прощай!

Ще раз притиснув до себе сина і поцїлував. В темну, глубоку могилу разом зі тїлом покотили ся батьківскі сльози...

— Сни, коханий, сни! Ти щасливий у Бога. Ти віддав житє за сьвяту справу.

— А ти, ненаситний, клятий вороже, вже забогато напив ся людскої крови... Пожди! Ще й тобі прийде конець!...

— — — — — — — — — — — —

Червоним заревом заходило сонце. Понад селом уносили ся клуби темного диму, а червоні язички поломіни перекидали ся з хати на хату. Гук гармат залунив усе...

Старий батько лежав на сьвіжій могилї у вишневім садочку і тяжко ридав... Останні лучі заходячого сонця освічували його сиву голову й чорні спрацьовані руки... Прощав сина на віки...

Писано в полї 1915 року.

Андрій Бабюк, У. С. С.

НІМЦІ ПРО УКРАЇНУ.

„Preussische Jahrbuecher" в книжці за март с. р. приносять статю п-ні Альми Гартман п. н. „Eduard von Hartmann und Russland", де жінка пок. німецького фільософа, автора проекту відбудованя української держави, пригадує німецкій публицї провідні думки свого мужа в відношеню до Росії. Дещо з того пригадуємо також нашому громадянству.

„В пресі знова виринув здогад, — пише п-ні Гартман — що Едвард Гартман писав свої політичні статї, які оголошував у „Gegenwart", в порозумінню з Бісмарком, а навіть з його припоручення. З огляду на се хотїла би я сконстатувати, що мій муж нїколи не шукав особистих зносин з канцлєром, хоч як близко сходив ся з Бісмарком майже у всїх політичних й економічних питанях. Але має дуже часто запевнювали, що Бісмарк з заінтересованєм читав політичні статї Гартмана, отже є виключене, що перейма ся його далекосидними думками".

Статї про Росію оголосив Гартман в „Gegenwart" в грудни 1887 і січни 1888 р. Проєктував він відтиснути Росію до Азії, щоб вона перемінила ся в азійську імперію, а з України утворити окрему державу.

„Очевидно — пише п-ні Гартман — не замикав Гартман очий на трудности визволеня поневолених Росією народів. Приміром для України та трудність лежала в спинюванню творени публичної опінії. Та хоч Великоруси стараєть ся заперечити ріжницю між собою й Україною і здавити виразнїйше бажанє самостійности уніформуючими репресіями, одначе ріжниця в національности істнує і коли політична публицка думка мати-ме змогу хоч один людський вік розвивати ся (що вже стало ся, — додає п-ні Г.), то Українцї радо будуть готові утворити окрему державу".

Як зазначує п-ні Гартман, пок. німецький фільософ не бажав для Німеччини війни з Росією. Одначе стояв на тім, що коли Росія поважить ся нарушити мир, то побідні центральні держави повинні відсунеменем її від Чорного моря до Азії й утворенєм української держави зробити для сього того мира нешкідливою.

Передвиджуваня Гартмана сповнили ся: Росія і її західні союзники накинули центральним державам війну. Свідомість, що єдиним тривким забезпеченєм від Росії може бути тільки визволенє України, — як се виказував Гартман — ширить ся в політичних кругах центральних держав. Війна йде для них побідно.

Який буде її результат для України?

(З львівского „Діла").

ДЕЩО З БІЛОРУСЬКОГО ЖИТЯ.

(Допись з Вильни).

(Нова доба білоруського відродженя під німецькою управою. Білоруські школи в Вильні. Курси для підготованя учителїв. Кооперативний рух. Білоруский й Українцї).

Побідні союзні армії Австрії та Німеччини заняли також часть території, заселеної Білорусинами, а саме більше ніж половину виленської, городненської й минської ґубернії. Також Вильна, один із центрів молодого білоруського національного руху, находить ся під німецькою управою. І ледви отрясли ся сї околиці з російського панованя, а вже починаєть ся під виразумілою та для всїх націй, малих, чи великих, прихильною німецькою управою нова доба відродженя Білорусинів. Ось кілька вісток з білоруського руху в Вильні:

Ще перед Різдвом відкрито в Вильні перші білоруські початкові школи: на Лукіпках, на Антоколї та на Снїпіпках. Сими днями прибули ще дві школи, на Зарічнім і Зверинецькім передмістю. Наука в тих школах ведеть ся по білоруськи, крім того вчать німецької й польської мови. Дїтий записало ся більше ніж школи могли помістити. Є надія, що школи ті перейме на свій кошт місто Вильна. Шкільна комісія при „Білоруськім Комітеті помочи для тих, що потерпіли від війни" має намір відкрити крім сих 5 шкіл ще 10 у всїх частях міста.

Для підготованя учителїв для білоруських шкіл відкрито в Вильні в грудни 1915 р. „вечірні курси". Вписали ся переважно люди, що вчили вже в російських чи польських школах. Викладаєть ся: білоруська, польська й німецка мова, історія Білоруси, білоруська література, географія, арифметика, педаґоґія, гіґієна, садівництво, городництво, рисунки та спів. Наука безплатна, що дня від 5—10 год. в вечері. В лютім курс скінчить ся й відбудуть ся іспити.

Вже в жовтні 1915 р. оснувало ся в Вильні білоруське споживне товариство „Райпіца", яке відкрило крамницю. В часї, як російські війска покидали Вильну, появив ся там друком „Білоруський календарь" на 1916 р., у двох видах: латинською та славянською азбукою. Ціна календаря 20 коп. — Від 12 лютого с. р. почала виходити в Вильні білоруська часопись „Гоман" (себто: гомін, echo) латинською азбукою. Виходить 2 рази в тиждень, річна передплата виносить 4 марки 80 фен. нїм. валюти (Адреса редакції й адміністрації: Вильна, Кальвальная ул. № 7 Postgebiet „Oberfehlshaber Ost"). — В перших трох числах сеї часописи, появу якої вітали б Українцї радо повитають, подиємо м. ин. статю, присьвячену памяти провідника білоруського повстаня з 1863 р. Косцюка Калїновського, якого похоронено за се смертю в Вильні на Лукіпскій площі дня 19. марта 1864 р., та передвільної заслуженої для білоруського народного руху патріотки Альбіни Пашкевич-Кейрисової, яка померла 10. лютого в рідним селї в повіті Ліда. Перед переслїдуваними російського уряду мала вона, як і богато инших, покидати свої рідні сторони. „Гоман" пише про се: „Опинила ся у Львові. Між братами-Українцями була їй розлука з батьківщиною меньше гірка". В 2 ч. тої часописи поміщена п. заг. „Становище Українцїв" заява „Загальної Української Ради" з д. 5. січня с. р. Редакція білоруського орґану додає від себе: „Для заяви представників українського народу можна додати, що становище жителїв нашого краю (себто Білоруснів) вповні згідне зі становищем Українцїв".

А я позволю собі додати хіба, що з наших братів Білорусинів повинні і Українцї, особливо в Холмщині та на Волині, взяти собі добрий приклад. Можна мати надію, що австрійські власти віднесуть ся до українського руху до заснованя українських шкіл і часописий так само прихильно, як німецькі власти на Білоруси.

Вол. Тим.

ЩО ПИШУТЬ УЧЕНІ ПРО ВІДНОСИНИ МІЖ ВОЮЮЧИМИ НАРОДАМИ ПО ВІЙНІ.

Шведський дневник „Свенска Дагбладет" на питаня, чи можлива буде по війні спільна духова праця враждуючих нинї народів, одержує від визначних Анґлїйців, Французів і Німців ряд відповідий. Відповіди не є одноцїльні. Одні вказують спільну духову працю по війні за щось зовсїм конечне і можливе, инші відносять ся до такої гадки з упередженєм або й зовсїм її не допускають. Професор оксфордського університету Меррей гадає, що Німцї й Анґлїйцї завдали собі за много рана, тож вони яко рані звірі будуть задоволені, коли вдасть ся їм лїчити взаїмно свої рани. Проф. Дірґем з Парижа припускає спільну робітництво цивілізованих народів яко річ очевидну, бо поступ і наука полягають на співробітництві всїх народів. Инакше дивить ся член французької Академії Фрідерік Массон. Всї французи — після його гадки — на вість про жорстокости „німецьких варварів" зірвали з ними всї звязки і не навяжуть їх скорше, аж цїлий лївий бік Рену буде в посїданю Французів. Професор медицини Карл Ріше з Парижа вважає Німцїв за шалених, жорстоких і тупих, одначе не відмовляє їм можливости вчинити наукове открите, з якого можна користати і без близших звязків з ними. Анґлїйський повнїстьписатель Велзи відкидає гадку співробітника з Німцями, бо мілітаризм поробив німецьких учених своїми невільниками. Противник, анґлїйська повнїстьписателька Вайлет Пейдж вважає бойкот Німцїв за некультурний. Тїшить ся, що анґлїйські вчені опирають ся на німецьку науку та, що в Анґлїї можна почути німецьку музику. Таксамо ріжні родні є відповіди Німцїв. Поет Рімарр Демель пише з поля, що нема причини рвати духові звязки воюючим народам. Історія розвитку людства вчить, що ті звязки є необхідною конечностю а національні пристрасти не виключають загальнолюдських почувань. Економіст проф. Бренто каже, що більша часть німецьких вчених уважає науку нетральною областю, далекою від всяких противностей, витворених війною. Проф. Візер з Відня вважає би глупотою, колиб хто в науцї руководив ся чим іншим а не тим, що веде до пізнаня правди. Тому належить ратувати духові звязки народів як найпишнїйший цвіт правдивої культури. Фільософ Рудольф Айкен думає, що Німцям прийде ся дуже трудно забути дику ненависть і кривду, яких зазнали вічас сеї війни, одначе вони будуть старатись вирівнувати прогаєть, а нові завдання, далекі від інтересів війни, зближать до себе поряженних. Проф. медицини Пірке з Відня має вражінє, що по війні передвсїм лїкарі і преса будуть стримати до спільної праці. Лїкарі вже і в полї вчать в кождім раненім противнику чоловіка, якому належить ся поміч. Преса, котра вщипала народам тілько ненависти, почуєть ся обовязаною до гоєня завданих ран. Розуміє ся, все те сказано учеными не в імени загалу. Загал дасть ся чути хиба аж по війні.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
Published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:

In United States:
$2.00 per year
$1.00 per 6 months
0.75 per 3 months

In Jersey City, Canada and other foreign Countries:
$3.00 per year
$1.50 per 6 months
$1.00 per 3 months

Single copy 3 cents.

ПЕРЕДПЛАТА:

В Злучених Державах:
на рік $2.00
на пів року $1.00
на 3 місяці 0.75

В місті Jersey City, до Канади і других країн:
на рік $3.00
на пів року $1.50
на 3 місяці $1.00

Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі мони-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висилаю чмовлення надсилать долучи: мони-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

AMERICAN ASSOCIATION MEMBERSHIP LABEL FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS

За всі оголошення поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописний не звертає ся.

З ВІЧЕВОГО РУХУ.

ДІТРОИТ, МІШ.

Дня 26 марта с. р. відбулось у нас величаве віче, на котрім реферував наш герой д. Мирослав Січинський.

На означену годину велика Сонеї Турнер Гол виповнилась патріотичними Українцями так, що перейти нікуди. Віче отворив п. Т. Почиок і попросив зібраних вибрати предсідателя і секретаря, вибрано предсідателем п. Семена Кіяка, а секретарями п. Т. Війтовича і п. А. Савчука.

На першу точку програми відспівав хор Укр. Нар Ради „Завіщаньє" Т. Шевченка, під батутою п. Е. Корольницкого, котре присутні вислухали стоячи.

По співі забирає голос предс. п. С. Кіяка. В гарячих словах малює положенє нашого народа від 1848 р. до часів Баденього, а дальше переходить цілу нашу мартирольоґію аж до вибуху великої всесьвітної війни. Описуючи сучасне наше положенє в рідним краю, бесідник доводить слухачів до сліз. Надіяно його за гарну мову грімкими оплесками.

По промові п. Кіняха являєть ся на сцені дорогий українського народу п. М. Січинський. Нова його виклинує бурю оплесків і окликів. Поважаний референт на вступі зазначив, що він приїхав з рамени Укр. Сойму, і що цілию сего віча буде основанє відділу Федерації Українців в Америці. Щоб вказати, в який спосіб Україна може виборати собі самостійність, пов. референт вказує нам спосіб, який другі поневолені народи виборали собі свободу. І так: в західній Европі, де один народ не гнете другого, де всі майже народности мають свої власні національні держави, там народи не потребують боріти ся о свою національність, о своє національне істнованє. Там вони борять ся проти капіталізму. У східній Европі річ мала ся инакше. Тут великі держави, як Росія, Австрія і Туреччина, гнобили поодинокі меньші народи, і тому в тих краях ведеть ся власне боротьба національна. Однак не кождій народности приходить ся однаково виборювати собі самостійність. Народам, гнобленим Туреччиною, дещо будо ліпше зиз ярма яке нарадам в Росії чи Австрії. Тактим майже всі християнські держави дали велику поміч, бо всі вороже відносились до Туреччини. Тут релігія відограла велику ролю. Инакше діють ся в Росії. Тут жадна нація не має якихнебудь прав; всі є невольні раби, а панує імперіялізм, котрий може повалити лиш загальна революція, котра в 1905 р. була показала народам Росії, в який спосіб можна повалити страшне самодержавє. В Австрії важну ролю в поневоленю народів відограв капіталізм, котрий хотів запанувати над всіми. Отак тут справа була нелегка. Маляри піднимають революцію, за ними пійшли Поляки, Чехи і прочі народи; до того всего прилучило ся ще сторонне під Садовою, так що Австрія мусіла дати своїм народам конституцію. Та хоч ся конституція є гарна одного народу ліпшою конституцією, а для другого лише конституцією на папері як прим. для Українців, однак ми волимо і таку конституцію, ніж жадної би не мало бути; чи знаємо, що трудніше є здобити те, що в праві є написане, ніж те, чого в праві нема. Вічами і страйками примушено Австрію завести національну мову; тими самими средствами, або і революцією, може приневолити Австрію завести автономію народів. Нехай ніхто не думає, — кличе референт — що нинішна кровава війна ведеть ся за кривди його поневоленого народу. Ні! Капіталізм і імперіялізм, побачивши тропки пробудженого мужика — якусь націю, що конче треба скинути з себе ярмо — зайняли ся. Давай мде пускати брата на брата, націю одну на другу, так виморують ся взаїмно; вони самі будуть ціні. Нема однак зла, щоб на добро не вийшло; так і нам може якось пойшло. В дійсности однак — говорив дальше референт — наша справа українська в Австрії дуже недобре стоїть. Відносини Австрії є змінені. Політика наших проводників є недобра. До рук барона Василька, що Жида, що Німця, що Румуна, а не Українця, віддано начальну власть, допущено його на найважнїйше становище в кермованю українською політикою. Гимчасом барон Василько, яко платний трайнк австрійський, доносить все, що говорить ся в Українськім Клюбі, правительству. Каже пов. референт, що деякі міністри і поняти не мають, що в Австрії є якесь Україна, а дуже рідко, що Австрія платить кількох попам, адвокатам і студентам, щоб ті ділали одинокій російський народ. Тому, — каже пов. референт — ціла ваша теперішна хвиля спадає на нас американських Українців. Хто-ж піднесе голос на всі розгоди в справі самостійної України, коли американські Українці сего не зробить? Ми одинокі можемо сегоднї зробити. Ми нікнечемо рух, вишлемо депутації по всіх державах, бо коли ми се справу загримо, то наші діти коли наші прекинуть!

Референта нагороджено грімкими оплесками.

Тепер хор відспіває „Думи мої" Шевченка-Білянковського, а п. Е. Корольницкий відспіває бритоновсе соло „Ой Дніпре мій". Шевченка-Лисенка.

По співі промовив кількома словами п. Т. Почиок в справі жертв на визволенє України.

Дальше хор відспіває чудову кантату Шевченка-Лисенка „І приявстоп, поселенцїм", а п. Евген і п-на Стефанія Корольницкии відспівали дует із „Запорожця за Дунаєм".

Тепер забрав голос знова д. Січинський в справі „Федерації Українців" і заложени у нас відділу. Бесідник каже, що огонь запалений на Соймі не погас; його треба лише стерегти і дмухати в нього, а він певно запалає і розгорить ся.

На сї слова пов. бесідника посипались жертви на Фонд визволеня України мов з рукава.

По збірці слідувало тенорове соло п. Д. Атаманця „На горохі коло броду", Шевченка-Лисенка і декламація „Каменярі" І. Франка, котру знаменито віддала п-на С. Корольницка; рівнож дебре декламував п. Н. Тарновський поезію власного укладу, а п. Д. Атаманець чудово відхав Шевченка „Гонта в Умані", за що одержав грімкі оплески.

Тепер забрав голос знова д. Січинський в справі „Федерації Українців" і заложени у нас відділу. Бесідник каже, що огонь запалений на Соймі не погас; його треба лише стерегти і дмухати в нього, а він певно запалає і розгорить ся.

На сї слова пов. бесідника посипались жертви на Фонд визволеня України мов з рукава.

По збірці слідувало тенорове соло п. Д. Атаманця „На горохі коло броду", Шевченка-Лисенка і декламація „Каменярі" І. Франка, котру знаменито віддала п-на С. Корольницка; рівнож дебре декламував п. Н. Тарновський поезію власного укладу, а п. Д. Атаманець чудово відхав Шевченка „Гонта в Умані", за що одержав грімкі оплески.

Віче одноголосно приняло резолюції, ухвалені Соймом, котрі прочитав д. Січинський. На інтерпеляцію п. Лівача (Поляка) в справі убитя намісника Потоцького відповів д. Січинський в кількох словах, подвоєно при тім додаткову резолюцію, що український нарід ніколи не відносив ся і не відносить ся ворожо проти народу польського, а лиш проти польських панів і шляхти, котра від віків нищила і нищить наш нарід всякими способами. Сю резолюцію принято одноголосно.

Віче замкнув предсідатель п. С. Кінях короткою бесідою, почім вічевики одушевлені розійшлись.

Про основанє відділу Федерації рішено слідуючого дня на зборах представителів майже всіх місцевих товариств.

Рівнож і фінансово віче випало знаменито. І так зі вступу зібрано $103.50, колекта на галі дала $147.37; крім того 235 сьвідомих Українців асиґнували на Фонд визволеня України одни день праці. (Дуже богато у нас заробляє по 5 день праці. Кілько вічевики відразу зложили свій денний заробок в сумі $62.25: Разом доходу було $313.25, а розходу $39.64; остало $273.61. Колиж еще 235 асиґнацій істане сплачених по 3 доляри пересічно, то здасть ся, що дітройтські Українці є сьвідомі ваги теперішної хвилі. Коби то так в кождім місті, коби...

Т. Війтович, секр віча.

ВЕЧІР СОКОЛА-БАТЬКА У ЛЬВОВІ.

Дня 12-ого лютого с. р. був у Львові, у великій салї Народного Дому музикально-руханковий вечір „Сокола-Батька", який прийнїс много гарних враженїв. Вечір, де музика, спів і руханка складають ся на цїлість, подобасть ся своєю ріжнородностю. Першу руханкову точку творили вправи вільноруч. 25 хлопчиків у віцї 7 до 10 лїт, зі школи короля Данила. В чорних штанцях, білих сорочках, перепоясані синьою лентою, з синьою гарасівкою коло шиї, виконали три збірки свобідних вправ до власного співу пісень: „Дай нам Боже добрий час", „Соколи, Соколи!", „Гей там на горі Січ іде".

Вправи на коци виконали старші ученики „Сокола-Батька".

Три збірки рухів палицями подав жіночий відділ „Сокола-Батька", зложений з 12 дівчат.

Послїдною точкою були три вежі на кони руховичок з малиновимиручними укладу п. Івана Ігната.

Хор „Львівского Бояна" під орудою о. Туркевича подав слухачам дві точки: І. Вязанку народних пісень Н. Вахнянина: 1) „Деб я", Щука риба", „Журба моя", „Ой Гулї Гулечко!" П. Ой Морозе Морозеньку.

Були два сольові виступи. П-на Гавадська відспівала три пісні, одну Лисенка, а дві О. Нижанковського, а поет В. Масляк відчитав стих свого укладу: „На смерть Балюка четара У. С. С". Найбільше оплесків зібрав відділ пластунів „Сокола III." в пластових одностроях з крісами на плечи зі своїм прегарним прапором, на котрім виділена напись „Вперед!"

Вступне слово сказав голова товариства в сокільськім однострою; говорив як звичайно ядерно. І коротко, бо лише 7 минут. А сказав таке:

Руханкові товариства виховують в народі здоровя, лучність, карність, народну честь, а сї прикмети є підвалиною кождого правдивого поступу.

З своєї роботи через кільканайцять лїт здавали у нас руханкові товариства звіт на повітових зїздах, на руханкових вечерах, на І-ший крайовім здвиві в р. 1911 і на другім краєвім Шевченковім здвиві в р. 1914, а висліди їх дотеперішних трудів є українське Стрілецтво, яке ступає побіцне кровавим шляхом під Літорчи аж до Стрипи.

Стрільці пробудять свободу великій Україні, але нікого з них жерів з такими шкодами не здоровю, які вже більше не дадуть ся направити. Про тих нинїчників Стрільців треба щиро подбати і постійно складати на них фонди. Досїд з нинїшного вечера „Сокола-Батька" призначений на фонд нинїчників.

Сотки, тисячі членів українських руханкових товариств боротьсь за нас вовки в овчи. Їх вітаєм з нагаданим днем українскої сили, українскої сталости, українского почутя чести.

Війна перервала житє народного житя. Їх треба назад повязати і так зберегти, щоби нїчим безпечним кроком вперед. Кождому народови припадає така доля, яку собі сам зготовить.

Руханкові товариства мають руханковими вправами вишколити в народі зелїзну волю до поступу, мають виполювати еще в молодім віцї слабу, нестійкість, некарність, які нераз відбувають вартість народної роботи.

Нинїшний вечер є принятом „Сокола-Батька" до Українських Січових Стрільців над Стрипою і тим вечером побуджає „Сокіл-Батько" всї руханкові товариства до праці. Заки сьвітова хуртовина утихне, заки Стрільці вернуть ся, треба тих робота за фронтом, яка одинока успокоює і дає віру в свої сили і віру в побіду.

Вечір тривав майже дві години. Саля була повна. Всї місця розпродані. Хто пізнїйше прийшов, не дістав уже білету. П. М. Федусевич окрасив салю „Народного Дому" незвичайно помислово килимами, прапорами і сокільськими кличами: „Не лебедїти, але стремїти!" „Всї за одного, один за всїх!" „Де сила, там воля!" „Воріте ся, поборете!" „Гараздї!"

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

До львівської „Свободи" пишуть:

Дня 10. лютого 1916 р. помер в Лисятичах стрийського повіту селянин патріот Андрій Берник в 66 році житя на грудні сухоти. Покійний Андрій Берник належав до найсьвідомійших наших селян не лише в стрийськім повіті, але в цїлім краю. Дуже бистроумний, очитаний і знаменитий бесїдник, був звісний нашому широкому загалови, а Іван Франко, чуючи на однім народнім вічу промову покійного, оспівав його в своїй поезиї „Мандрівка Русина з бідою". Покійний знав докладно нашу історію і літературу. Мав свою гарну бібліотеку, яку записав читальни „Просьвіти" в Лисятичах. Його старанем і читальня в Лисятичах перед війною мала около 500 книжок в своїй бібліотецї, яку Москалї в часї наїзду знищили.

Був не лише членом всїх наших товариств в Стрию, але і їх основателем. Справами народними інтересував ся вже від наймолодших лїт. В патріотичнім дусї виховав много своїх сінїгромадян. Три читальні „Просьвіти" в Лисятичах, каса Райфайзена, Сокіл, крамниця — се його заслуга, а так само дав почин до заснованя читалень в многих селах Стрийщини.

Неустрашимий борець за права свого народу. Аві один Народний Зїзд у Львові не відбув ся без його участи, а часто належав до президії Народного Зїзду.

За народну українську справу покійний Андрій Берник нераз терпів; був уявнений в часї баденьских виборів і просидів тоді три тижні в тюрмі. Був своїми противниками в часї згаданих виборів тяжко побитий і можами покалїчений в нічнім нападї на него. Брав участь в касовій депутації до Відня в 1895 р. Часто бував в депутаціях у намісників як в справах своєї громади так і загально краєвих. В повітовій радї в Стрию, де засїдав довгі лїта, сьміло і розумно заступав справи селян, а його голос був все важний.

Найбільшим бажанем покійного було діждати ся реставрації величавої церкви (старохристіянської базиліки, одинокої в нашім краю), будови вже розпочатої читальнї „Просьвіти" та чотирокласової школи. Реставрація церкви мала коштувати 50 тисяч, будова школи 48 тисяч, а читальнї 15 тисяч. Все те мало розпочати ся два тижні перед виновідженем війни. Хоч не був так заможним, давав щедрі датки на всї народні цїли. Дав для церкви на цвинтар город вартости тисячу корон. На перший поклик вислав свого 17-лїтного сина Яця до Українських Стрільців, де той до нинї боре ся. Був ревним християнином. Підчас наїзду пробував у Відни, а побут на чужині підкосив його здоровє і прискорив смерть. І на чужинї не перестував інтересувати ся нашими справами, тішив ся дуже з появи „Свободи" і заходив часто до її редакції.

Похорон відбув ся величаво при участи місцевих сьвященників і о. Головкевича з Тейсарова. В імени нашої політичної орґанізації Стрийщини промовляв над його могилою о. Матковський, а від ради повітової її відпоручник селянин Маркус. Нехай Господь Бог прийме його душу, а українська земля, котру так любив, нехай буде йому пером!

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим подає ся до загального відома, що від 32 У. Н. Союза зістав з днем 3-го цьвітня 1916 р. суспендований згідно з приписами статута У. Н. Союза.

Коли місцевий уряд висше згаданого відділу не застосує ся до приписаного часу, висше згаданий відділ буде виключений з орґанізації на підставі статута У. Н. Союза.

Поодинокі члени висше згаданого відділу У. Н. Союза, котрі хотять забезпечити собі членські права в орґанізації і надалї бути членом У. Н. Союза, мають застосувати ся до приписів § 412 статута У. Н. Союза. По переступнї карти треба зголошувати ся до головного ренодового секретаря Українського Народного Союза на адресу:

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION,
P. O. Box 76, Jersey City, N. J.

Джерзи Сіти, Н. Дж., дня 11-го цьвітня 1916 р.

М. Угорчин, гол. рек. секр. У. Н. С.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим подає ся до загального відома, що Братство сс. Юрія, від. 78 У. Н. Союза в Гарет, Па., зістало з днем 31-го марта 1916 р. принятє Канцеї з члени Укр. Нар. Союза. Члени висше згаданого відділу відмовили всї членські права, котрі мали перед суспендованєм відділу.

Джерзи Сіти, Н. Дж., дня 11-го цьвітня 1916 р.

М. Угорчин, гол. рек. секр. У. Н. С.

ПОСМЕРТНІ ВІСТИ.

Петрик Гнат, член від. 86. Вступив до У. Н. Союза 24-го цьвітня 1898 р. Походив з села Новосїлки, повіт Ліско, Галичина. Помер дня 1-го лютого 1916 р. на Добру тиждн.

Кецур Василь, член від. 128. Вступив до У. Н. Союза 30-го падолиста 1910 р. Походив з села Луга Висїлкова, повіт Горлиці, Галичина. Помер на запалене дня 11-го лютого 1916 р.

Гаврилюк Стефан, член від. 155. Вступив до У. Н. Союза 27-го грудня 1913 р. Походив з села Угерці, повіт Ліско, Галичина. Забитий дня 3-го січня 1916 р.

Цимбалюк Василь, член від. 191. Вступив до У. Н. Союза дня 3-го вересня 1908 р. Походив з села Прислоп, повіт Горлиці, Галичина. Помер на сухоти дня 20-го лютого 1916 р.

Лібер Теодор, член від. 290. Вступив до У. Н. Союза дня 27-го марта 1913 р. Походив з села Черче, повіт Рогатин, Галичина. Помер на паралїж дня 30. марта 1916.

Цибрик Онуфрій, член від. 217. Вступив до У. Н. Союза 31-го грудня 1915 р. Походив з села Настасина, повіт Рогатин, Галичина. Помер нагло опрацї дня 20-го марта 1916 р.

Іванців Іван, член від. 217. Вступив до У. Н. Союза 29-го вересня 1912 р. Походив з села Потятинці, повіт Рогатин, Галичина. Помер на сухоти дня 9. марта 1916.

Мушка Петро, член від. 225. Вступив до У. Н. Союза 28-го падолиста 1913 р. Походив з села Вороблячич, повіт Дрогобич, Галичина. Помер на запалене дня 20-го марта 1916.

В. І. П.

КОЛИ У ВАШІЙ МІСЦЕВОСТИ НЕМА ТОВАРИСТВА ЧИ БРАТСТВА, ЩО НАЛЕЖИТЬ ДО У. Н. СОЮЗА, ТО ПОСТАРАЙТЕ СЯ ТАКЕ ТОВАРИСТВО ЧИ БРАТСТВО ЗАЛОЖИТИ І ВПИСАТИ ДО У. Н. СОЮЗА.

По інформації пишіть на адресу:

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION,
P. O. Box 76, Jersey City, N. J.

ШІКАГО, ІЛЛ.

Театр Українського Клюбу „Січ" в Шікаґо, Ілл., — відограє —

В СУБОТУ, ДНЯ 15. ЦЬВІТНЯ 1916

в гали Валша, ріг ул. Нобел і Емма, драму в 5-ти діях зі співами і танцями

М. Кропивницького 44-45

ДАЙ СЕРЦЮ ВОЛЮ ЗАВЕДЕ В НЕВОЛЮ.

Початок о год. 7.30 веч.

Цїни місць: 75, 50, 35 і 25 центів.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

Заходом Української Робітничої Партії в Джерзи Сіти відограєть вираз перший

В ПОНЕДІЛОК, 24. ЦЬВІТНЯ 1916

в "WHITE EAGLE HALL",
335 Newark Ave., Jersey City, N. J.

„АМЕРИКАНСЬКИЙ РОБІТНИК"

Сценічна картина з американського робітничого житя, в трох відслонах.

ПОЧАТОК ТОЧНО О ГОДИНІ 7ІЗ ДО 8-ОЇ ВЕЧЕРОМ.

ЦІНИ МІСЦЬ: Крісла резервовані 50 цент.; другорядні 35 цент.; треторядні 25 цент.

По представленю БАЛЬ до рана.

Музика для танцюючих знаменита. Кромі того буде Почта Любови, Конфетті, Сватаня і инші забави.

Всїх Родимців так місцевих як і з околиці просить ся як найчисленнїйше прибути на наше представленє і баль. За добру і веселу забаву ручить

46-48 КОМІТЕТ.

НОРМАЛЬНА КРАСКА.

Кождий знає, що часом видає ся кому, як би його пера не мала властивої краски, але ставала ся то жовтою, білою або сірою. Тоді мовимо сї сейчас тому зарадити, щоби не допустити до погіршеня сего стану. Причиною сего є, що жолудок не виконує своєї працї правильно. Уживайте насамперед Трінера Американський Еліксір Гіркого Вина і заживайте його правильно. То допровадить все знова до давнїйшого стану. Жолудок і орґани травленя будуть ділати правильно. Апетит вертає, все травнїть ся властиво і цера знова дістає свою давну краску. В аптиках ціна $1.00.

JOS. TRINER,
1333—39 S. Ashland Ave.,
Chicago, Ill. (Adv.)

Памятайте, що нема лучного средства на усуненє болїв як Трінера Лїнимент. Спробуйте розігріти болюче місце і натріть тоді добре Трінера Лїнїментом, а побачите успіх. Цїна 25 і 50 цент.; з пересилкою 35 і 60 цент.

ПАСАЙК, Н. ДЖ.

Заходом аматорського кружка тов. „Запорожської Січи" в Пасайку, Н. Дж., відбудеть ся театральне представленє

В СУБОТУ, ДНЯ 15. ЦЬВІТНЯ 1916

в гали п. П. Ковальчина, 86-88 2-га ул.

„НАСТОЯЩІ"

ДІЄВІ ОСОБИ:

Борович ..... т. М. Бабик
Магдалина, його жінка ..... т-на П. Красовська
Остап, їх син ..... т. П. Мартинюк
Гануся, його студена ..... т-на П. Онискіївна
Лесько, слуга ..... т. О. Свитак

Річ діє ся у нас, на селї.

„САТАНА В БОЧЦЇ"

ДІЄВІ ОСОБИ:

Хома, селянин ..... т. М. Бунда
Фаська, його жена ..... т-на П. Балагорівна
Василь, міночник ..... т. Й. Шупер
Медовий, куп Хоми ..... т. І. Джуранюк

ПОЧАТОК ТОЧНО О ГОД. 8-ІЙ ВЕЧЕР.

ЦІНИ МІСЦЬ: Крісла І-рядні 50 цент.; ІІ-рядні 35 цент.; ІІІ-рядні 25 цент.

Родимці в Пасайку і околиці! Ви певно ще не забули за те гарне представленє „Американець", яке посьлідного разу відограно і яким Ви дуже любували ся. Приходіть же тепер на се представленє, а певно не пожалуєте.

45 КОМІТЕТ.

МОЖНА ЗАРОБИТИ $2.00 ДО $3.00,

ЗАЙМАЮЧИ СЯ ВЕЧЕРАМИ ПО РОБОТІ РОЗПРОДАЖИЮ КНИЖОК. ПО БЛИЗШІ ІНФОРМАЦІЇ ПИШІТЬ ДО:

„SVOBODA"
Dept. K,
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

SMOKE ZIRA CIGARETTES PLAIN-END

ЛИСТИ ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

Абрагамович Василь від жени Гафіци—Ізвор.
Андрейчук Василь від жени Варварри—Денче.
Андришак Василь від жени Анни—Перегинско.
Анчук Лесь від сестри Марії—Сороки.
Бабчук Василь від жени Марії—Кисьлиця.
Бабуг Кость від жени Луцїї—Балучин.
Бачук Прось від жени Василини—Хлібчиця.
Байор Текия від жени Марії—Поляя.
Баканик Гаврило від жени Елени—Заболотів.
Балюк Николай від шваґра Антона Сусла—з війни.
Балита Василь від сестри Мариськи Нефута—Перекоси.
Бакум Настка від мами Анни—Скварска нова.
Бесарабенчі Іг. від сестри Катер. Демчичук з баранів.
Барабольський Алекс. від жени—Давіденк.
Бедільний Петро від Сидоки Пелійна, Лядске, вов. Бучач.
Білик Филип від сестри Параньки—Урмань.
Бедерер Александер від жени Домки—Перемоги, Неполом.
Боднар Іван від жени Малашки—Любича Королівска.
Боднарук Николай від жени Марії—Уитер Шеротс.
Бойчук Дмитро від жени Анни—Лучк.
Бойко Гаврило від Николи Бойка—Перегинско.
Борчук Грицко від жени Анни—Любяя, Волчківці.
Борщський Стефан від жени Ниськи—Волиця Комарова.
Бордеюн Іван від жени Марії—Рогізна, Садагура.
Борисець Адрьанко від сестрицяя Дм. Мельника—Рівне.
Босий Іван від жени Яги—Перегонів.
Бранковський Михайло від жени Йосифи—Заміків.
Будзяко Юрко від жени Марунї—Тарнава вижна.
Будзак Петро від жени Василини—Гвоздець малий.
Будзак-Непийвода Юрко від жени Марії—Гвоздець вел.
Бучовський Стефан від жени Марії—Серафинці.
Бурій Стемій від Василя Лозового—Боратин.
Буртиян Іван від брата Онуфрія—з війни.
Бурик Петро від Анни Камчонич—Голгочи.
Бузькевич Ігнатий від родини—Забава.
Цапар. Іньо від батька Юрка—Ляйк.
Цимирин Мозес від родини—Смарґон.
Цїпкиво, Каси від Івана Цїпкива—Залужа.
Цюпак Василь від шваґра Вас. Василишина, з війни.
Цимбала Евдонька від Онуфрея Чуйпія—з баранів.
Чабан Олекса від жени Сидоки—з війни.
Чинта Петро від жени Катерини—з баранів.
Харук Іван від батька Проци—Тулава.
Харинюк Тодер від Райфти Харинюк—Ганнюця.
Хомій Дмитро від жінки Магдалини—Ляхин.
Хома Николай від жінки Анни—Хотимір.
Дембіцький Віктор від батька Александра—Кучумаре.
Демчук Андрій від сестри Марії—Волсьін.
Дідух Алексій від Методія Ленко—з війни.
Дідух Теодор від батька Петра—Любківці.
Дмитрук Михайло від Николи Бойчука—з війни.
Дмитерко від жени Марії—Василя, Угнів.
Дмитрошин від батька Михайла—Славяни.
Добко Роман від сина Івана—Ляшки.
Довбан Пилип від жени Марії—Добеславці (перебуває в Пітсбурґу).
Добин Григорій від брата Івана—Василів.
Драбен Іван від братанича Миколи—з війни.
Драпаня Іван від жени Ілени—Шимишці.
Дромирецький Павел від Йосифа Калиюка—з війни.
Драганюк Петро від брата Дмитра—Волчківці.
Дрика Феська від Івана Доскача—з війни.
Дучак Николай від Ілени Дучак—Топорівці.
Дяда Григорій від жени Ягуні—Верхрата.
Дяк Петро від жени Анни—Золочів.
Дутка Іван від Андрія Цимбалиста—Нозяна.
Дичук Дмитро від Марії Дичук—Зимнячка.
Дикий Іван від Сенка Дикого—Миколяїв біля Гаїв.
Дюмбінський Щепан від сестри Катер. Демчичук з бар.

НАЛЕЖИТЬСЯ ЗА ЛИСТ ВИНОСИТЬ 25 ЦЕНТІВ У ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ, А 50 ЦНТ. В КАНАДІ. ПОСИЛАЮЧИ НАЛЕЖИТЬСТЬ, ТРЕБА ПОДАТИ ТОЧНО ЧИСЛО, ПІД ЯКИЙ ЛИСТ С ОГОЛОШЕНИЙ.

КОЛИ ХТО МАЄ ЗНАКОМОГО В КАНАДІ А ВИЧИТАЄ, ЩО ЙОГО ЛИСТ С ОГОЛОШЕНИЙ В ТІМ СПИСІ, ТО ПРОСИМО ПОДАТИ НАМ ЙОГО ТОЧНУ АДРЕСУ АБО ПОВІДОМИТИ ЙОГО, ЩО ЙМ ЯАС ЛИСТ.

ГРОШІ ТРЕБА ПОСИЛАТИ В МОНИ-ОРДЕРАХ АБО В ГОТІВЦІ НА АДРЕСУ:

AMERICAN UKRAINIAN EXCHANGE, Inc.,
520 East 6th St., New York, N. Y.

Телефони: 3874 Orchard

КОЛИ ПОСИЛАЄТЕ ГРОШІ СВОЇМ РОДИНАМ ДО РІДНОГО КРАЮ, ТО ПОСИЛАЙТЕ ЇХ ЛИШЕ

через

„Американсько-Українське Бюро"

ЗАЛЕГІТИМОВАНЕ ПІСЛЯ ПРАВА СТЕЙТУ ЙОРК.

Ціна за 100 Корон — 13 Долярів

ВРАЗ З КОШТАМИ ПЕРЕСИЛКИ.

ГРОШІ ПОСИЛАЙТЕ МОНИ-ОРДЕРАМИ АБО В РЕДЖІСТРОВАНИХ ЛИСТАХ НА АДРЕСУ:

AMERICAN UKRAINIAN EXCHANGE, Inc.,
520 E. 6th St., New York, N. Y.

ГОЛОВНИЙ УРЯД УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

SUPREME OFFICERS OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASS'N

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ:
ДМИТРО КАПИТУЛА,
Box 565, McAdoo, Pa.

МІСТОПРЕДСЕДАТЕЛЬНИЦЯ:
МАРІЯ БІЛИК,
2117 W. Ohio St., Chicago, Ill.

МІСТОПРЕДСЕДАТЕЛЬ:
ІВАН ВАВЕРЧАК,
757 State St., Perth Amboy, N. J.

СЕКРЕТАР РЕКОРДОВИЙ:
МИХАЙЛО УГОРЧАК,
Box 76, Jersey City, N. J.

СЕКРЕТАР ФІНАНСОВИЙ:
СЕМЕН ЯДЛОВСЬКИЙ,
Box 76, Jersey City, N. J.

КАСІЄР:
АЛЕКСІЙ ШАРШОНЬ,
524 Pine & Franklin Sts., Shamokin, Pa.

РЕДАКТОР „СВОБОДИ":
ОСИП ГЕТКЕВИЧ,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЗАВІДАТЕЛЬ „СВОБОДИ":
АНДРІЙ САВКА,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ:
ВАСИЛЬ ЛЕВЧИК,
48 Washington Ave., Elizabeth, N. J.
ЮЛІЯН ПАВЧАК,
68 North 8th St., Brooklyn, N. Y.

РАДНІ:
ІВАН ГЛОВА,
521 N. Shamokin St., Shamokin, Pa.
АНДРІЙ СТЕФАНОВИЧ,
236 Park Road, Ambridge, Pa.
ВАСИЛЬ ГРИШКО,
439 N. 6th Ave., Scranton, Pa.
НИКОЛАЙ ВАВЕРЧАК,
720 Charles St., Perth Amboy, N. J.
ЙОСИФ СЕНЧИНА,
912 Starkweather Ave., Cleveland, O.
СТЕФАН МЕЛЬНИК,
50 Pulsifer St., Auburn, N. Y.

ПРОСЬВІТНА КОМІСІЯ:
о. В. СПОЛІТАКЕВИЧ, предсідатель,
635 N. River St., Wilkes Barre, Pa.
ДМИТРО АНДРЕЙКО, секретар,
Box 234, Jersey City, N. J.
ВОЛОДИМИР ЛОТОЦЬКИЙ, касієр.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „У. Н. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

КАСОВИЙ ЗВІТ УКР. НАР. СОЮЗА

за місяць март 1916 р.

Відділ	запр.	Відділ	запр.
1.	263.10	53.	29.56
2.	71.32	55.	20.00
3.	15.93	56.	37.95
4.	74.32	57.	45.64
5.	28.75	63.	158.78
6.	17.14	65.	73.32
7.	85.49	66.	57.55
8.	6.47	67.	70.72
9.	25.13	69.	45.94
10.	145.64	70.	154.12
11.	7.76	71.	21.75
12.	116.07	73.	17.13
13.	42.94	76.	100.20
14.	32.23	77.	35.85
15.	64.61	78.	36.21
16.	13.36	79.	32.76
17.	6.35	81.	81.82
18.	50.93	85.	27.14
19.	14.54	86.	58.12
20.	10.77	87.	50.31
21.	13.55	89.	6.14
22.	86.28	90.	21.34
23.	11.27	91.	81.98
26.	34.34	96.	43.91
27.	39.71	98.	54.78
28.	48.01	99.	64.95
29.	93.29	102.	116.34
30.	19.14	104.	109.56
31.	24.79	105.	54.84
33.	16.69	106.	124.60
34.	20.97	109.	104.12
35.	23.55	112.	31.00
36.	16.28	113.	40.28
37.	10.19	117.	69.52
38.	144.60	123.	15.59
39.	35.43	124.	33.14
40.	15.81	125.	25.69
41.	40.24	127.	63.02
42.	33.97	128.	26.35
43.	11.40	132.	51.31
44.	30.29	133.	127.88
45.	76.46	135.	15.55
46.	4.51	136.	43.16
47.	92.02	137.	25.96
48.	71.15	138.	17.20
49.	17.00	140.	13.20
50.	15.25	142.	78.28
51.	24.61	145.	15.69
52.	23.79	146.	67.21
147.	73.59	274.	34.59
148.	12.49	276.	56.00
149.	40.35	277.	30.84
150.	12.27	278.	31.05
151.	42.18	282.	51.48
155.	125.93	283.	43.49
160.	73.27	286.	15.76
162.	16.28	288.	38.91
165.	67.74	290.	23.83
168.	67.89	291.	30.51
170.	97.87	292.	72.46
171.	9.69	293.	10.50
173.	35.58	295.	30.43
174.	27.37	296.	47.14
175.	61.57	300.	112.81
178.	17.16	301.	82.97
179.	56.71	308.	12.62
180.	5.40	305.	21.96
181.	17.75	308.	27.61
186.	66.09	314.	11.81
191.	28.02	315.	17.90
192.	18.86	316.	101.87
195.	26.78	317.	27.46
198.	13.11	318.	29.59
200.	40.45	320.	11.73
202.	18.83	321.	30.28
203.	30.63	322.	30.53
205.	20.03	323.	43.49
206.	40.39	324.	37.13
209.	68.01	326.	67.92
210.	20.81	330.	63.83
211.	37.96	332.	26.16
213.	101.99	334.	7.12
214.	10.51	336.	66.69
215.	33.78	338.	103.95
217.	192.40	339.	44.02
218.	84.59	341.	20.46
220.	29.61	342.	33.62
221.	140.39	334.	18.65
223.	43.02	346.	16.54
224.	20.95	347.	11.05
225.	61.36	349.	26.49
228.	19.89	350.	82.41
229.	113.20	351.	19.38
230.	37.12	354.	34.61
233.	31.65	355.	36.16
234.	36.62	356.	4.81
235.	52.53	357.	14.54
237.	41.40	360.	48.13
238.	6.40	363.	51.03
239.	98.73	364.	12.81
240.	20.63	365.	51.09
241.	22.52	367.	39.56
243.	28.94	369.	53.60
244.	24.42	370.	21.33
245.	18.78	371.	24.89
246.	22.32	373.	11.94
247.	75.15	379.	30.95
248.	34.11	380.	13.11
250.	10.50	381.	13.55
251.	36.61	384.	27.80
254.	45.12	385.	18.47
255.	32.27	388.	20.48
256.	13.25	391.	31.50
258.	22.06	392.	11.47
259.	58.96	393.	19.98
261.	20.02	395.	3.65
262.	15.32	396.	26.79
263.	15.35	400.	33.75
270.	67.64	401.	23.82
271.	17.13	402.	19.78
273.	29.83		

На сплату морґечів	1000.00
Процент від морґечів	95.26
Прихід за діти чл. У. Н. С.	340.01
Приходи друкарні	3552.24
На сплату капіталу	50.00
„Свобода" проц. від пожички	62.50
Рент від дому У. Н. Союза	164.00
Прихід за місяць март	15.639.71

РОЗХОДИ:

Посмертне по бл. п.:

Богайчук Михайло, від. 117	200.00
Клим Теодор, від. 369	350.18
Сірий Іван, від. 222	200.00
Беднар Михайло, від. 9.	200.00

Запомоги з фонду убогих:

Савка Стефан, від. 76	25.00
Кунчик Іван, від. 1	50.00
Лишка Тимко, від. 300	75.00
Нестерак Сидор, від. 86	50.00
Явор Никола, від. 292	50.00

Сирітські части:

Пискорик Михайло, від. 46	716.70
Пішко Іван, від. 94	400.00

Адміністрацийні видатки:

Платня головних урядників	290.00
Платня головного опікуна	65.00
Платня помічника	65.00
Рент за март	30.
Видатки офісові і адміністрацийні	356.17
„Свобода" за март	735.70
„Просьвіта" на видавництва	222.18
Розходи друкарні	3.440.86
На проперти на перший морґеч виложено	1.300.00
За справи леґальні	123.54
Розхід за март	8.945.33
Готівка з кінцем лютого	132.188.67
Прихід за март	15.639.71
Разом	147.828.38
Розхід за март	8.945.38
Готівка з кінцем марта	138.883.05

ВИДІЛИ:

Стан чинний:

Готівка	138.883.05
Морґечі	59.800.00
Реальність	19.500.00
Бонди	49.515.00
Друкарня	24.950.00 **292.648.05**

Стан довжний:

Фонд посмерт.	59.807.97
„ резерв.	119.081.58
„ адміністр.	36.209.50
„ убогих	8.862.57
„ народний	8.747.45
„ сиріт.	57.938.98 **292.648.05**

Невиплачені посмертні запомоги за членів померших по день 31. марта 1916 числять $20.173.35.

Д. Капітула, гол. преде. У. Н. С.
А. Шаршонь, гол. кас. У. Н. С.
С. Ядловський, г. ф. секр. У. Н. С.

ГЛУХОНІМИЙ.

(Правдива подія).

Він не памятав ні тата, ні мами. Виріс у Дмитра Дадюрака й уважав його своїм найвисшим зверхником-опікуном. Ніколи не бачив на своїх плечах ласкавої руки, ніколи ще не почув від нікого теплого слова. Працював, як віл, а в заплату діставав нужденний харч, тяжкі побої від свого опікуна і на кождім кроці зневагу. Та він думав, що воно мусить так бути. Він на те сотворений, аби бути нікчемним рабом иншого. З ніким ніколи не говорив, бо не вмів, а до того й не чув. Був від уродження глухонімим.

Вже минуло йому вісімнайцять літ, та все ще ніколи не доводило ся йому бачити такого дива: одного дня побачив він, що всї молоді мущини в селї з клунками в руках десь відходили. За ними йшли їх жінки й діти та плакали. Очи глухонімого бачили се та здивовано гляділи на небувале видовище. До нього підходили мужчини й рухами показували поставу до стріляня й різаня когось ножами, але він ніяк не міг зрозуміти їх. Вони брали його руку й відходили.

Минуло кілька тижнїв. Одного рана побачив глухонімий великий рух у селї. Люди забирали з хат на фіри все, що могли, і втікали з родинами в сторону гір. Та його господар сидїв спокійно в хатї. Якісь чужі люди в сїрих кабатах з довгими рушницями сидїли в їх садку та ждали на когось. Один з них стояв на городї укритий за копицею сїна і цильно вдивляв ся в поле. Глухонімий не міг надивувати ся, чого властиво хочуть тут сї заружені люди.

Коло полудня всї люди в сїрих кабатах (а було їх до десять) пійшли в поле. Незабаром прибігли задихані в село та зникли між хатами. Здивований німий вийшов до саду. Широким ланом стерні, що простягав ся від саду, гнало на малих конях двайцять їздців. Страшні, смугляві лиця, в високих баранячих шапках, у довгих жовтавих кабатах, у зброєві. Перед ними втікало двох людий у сїрих кабатах, котрі недавно сидїли в садку. Вкінци їздці дігнали їх, а одна скуканими шаблями порозчерепловали їм голови. Обидва попадали мертві на землю. Глухонімий закрив очи й відвернув ся. Він пізнав, що несамовиті „гості", котрі щойно прийшли, то щось зле... Незабаром вийшов з хати його господар. Побачивши їздців, підійшов до них, уклонив ся майже до самої землї і запросив їх до хати. Їх пятьох позлїзало з коний і ввійшли до хати, а инші розбігли ся по селї. Глухонімий стояв здивований коло воріт і ніяк не міг пояснити собі приходу сих страшних людий. — Нараз з сусїдної хати вибігла дївчина з розбурханим волосєм, а за нею високий їздець. Вона з блїдим переляканим обличчем перебігла поперед німого й заховала ся в стайнї. Їздець біг слїдом за нею, та на воротах заступив йому дорогу глухонімий.

Розлючений їздець відпустив противника від себе, але в тій хвилї німий схопив його за обшиву й шпурнув за ворота. З хати вибіг господар і зачав обкладати бідного німого грубою палицею, а инші їздці немилосердно помагали йому ремінними батагами. З уст німого вибухла кров і він немічний упав на землю.

Незабаром зібрало ся коло хати його господаря богато їздців на конях. З хати вийшов господар з иншими їздцями, дав німому знак, щоб їшов за ним і всї подали ся до панського двора. Двір був пустий, тому всї кинули ся по кімнатах, нищили все, рубали шаблями й викидали на двір. Потім пійшли всї до панської горальнї. По сходах зійшли до середини. Господар глухонімого йшов на самім останку. Він сильно штовхнув німого в бік і вказав йому рукою, щоби стояв коло дверий на сторожі. Колиб хто йшов, мав дати знати йому. Німий ходив якийсь час спокійно коло дверий і заглядав цікаво до середини горальнї. Він бачив, як усї пили наші зі дерев'яних бочок великими квартами, як відкручували чопи від великих зелїзних кітлів і випускали плин на долївку. Глухонімий знав, що сї люди роблять зле, а за недавні тяжкі побої накипіла в його серцю ненависть до них. У середині пяні вже їздці з його господаром ходили по колїна в випущенім напою.

Нараз блисла золота думка в голові глухонімого. Він постановив відплатити ся всїм тим жорстоким людям. Оглянув ся довкруги, підійшов тихцем до дверий, витягнув зза пазухи малу коробку сїрників, черкнув один і вкинув до середини на долївку. Крути синявої поломіни на розлітім плинї мигом розходили ся все дальше й дальше. Глухонімий гримнув тяжкими дверми й обкрутив у них ключ. Сам що сили побіг у сторону Прута. Незадовго з страшним гуком розлетїли ся стїни мурованої горальнї й показали ся червоні язики поломіни. То вибухали великі зелїзні кітли.

Глухонімий лежав спокійно в зеленім лузї над Прутом і вдивляв ся в горальню, що палала. Час від часу зареготав ся дико та знов спокійно дивив ся на пожар. Він був вдоволений, бо знав, що пятьдесять чужих жорстоких людий і його господар не побачать уже більше божого сьвіта...

Андрій Бабюк.

АРКЕНЗАС ЧИ АРКАНСО?

Серед Американцїв можна почути оба способи вимовлювання імени сего стейту. Чужинцї волять вимовляти в перший спосіб, а мешканцї стейту в другий спосіб. Сї ріжниці довела до поважних спорів серед „вчених" людий. Одні казали, що треба вимовляти в другий спосіб, бо се слово взяте від Французів, які в той спосіб хотїли наслїдувати назву одного індійського племени. Другі „вчені" робили закиц: „Як Аркензас має бути Аркансо, то чому Кензас не має бути Кенсо?"

Не можна сказати, щоби ся ріжниця не зробила коли якої служби. Раз вона навіть дуже придала ся одному американському сенаторови. Є саме звичай в сенатї, як також в палатї представителїв Конґресу, що один сенатор, чи посол, коли говорить про того товариша, другого сенатора чи посла, не називає його по імени, але каже „джентелмен фром..." і тут подає імя стейту, з якого посол чи сенатор походить, або каже „сенатор фром...", чи там „репрезентейтив фром...". Оказиво, що через такий звичай нераз коли бесїдник в промові згадує двох бесїдників з того самого стейту, повстає непорозуміне і слухачі не знають, котрого сам „джентельмен" бесїдник мовив тупці. Так трафило ся сенаторови Делаєви з Пенсильванії, як він був дицепрезидентом Сенату. Будучи видно чемним джентельменом, він не хотїв, аби його слухачі не порозуміли його промови та не помішали двох арканських сенаторів, про котрих він говорив, він назвав одного „джентелмен фром Аркензас", а другого „сенатор фром Аркенсо".

Щоб остаточно полагодити сю спірну справу американського язикознавства, яка почала вже, як бачимо, переносити ся на поле американської політики і каламутити чистоту американського політичного „грефтерства", леґіслятура сего стейту вибрала спеціяльний комітет для розслїдженя сеї справи. Комітет порішив, що „до правдї" стейт повинен все називати ся не инакше як: Ар-кен-со, і леґіслятура приняла одноголосно слїдуючу резолюцію:

„Згідна резолюція, постановляюча, як належить вимовляти назву стейту **Arkansas.**

„Супроти того, що в практиці зайшло замішане щодо вимови назви нашого стейту, а уважаєть ся важною справою, щоби належита вимова була порішена для взвитку в устних урядових поступованях:

„супроти сього, що справу до шнурту розслїдило „Стейтове Історичне Товариство" та „Бєлєктичне Товариство з Літа Рак", котрі то товариства згодили ся на таку вимову, яка походить від історії і давного ужитку американських імиґрантів:

„супроти сього нехай буде ухвалене через обі палати леґіслятури, після гадки сего тїла одиноке відповідне вимовлюване імени сего стейту в той спосіб, що його Французи перебрали від індійських племен, а який віддаяв письмом становить слово, що у вимові має три склади з кінцевою буквою „s" не виголошуваною, а „a" в кождім складі виговорюваним по італійськи і з наголосом на першім та послїднім складі (а вимова, якої вживали давнїйше загально, а якої тепер уживають щораз більше, а спосіб вимовляня сего слова через вимовлюване „a" в другім складі як „a" в слові „так", є новість, проти якої треба виступати, принята в марті 1881 року).

Так повинні се слово вимовляти наші імиґранти, бо вимовляючи його в сей спосіб, сповняють моральне діло послушенства законам.

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. св. Володимира, від 167, повідомляє своїх членів, що мітинґ відбуде ся дня 22. цьвітня с. р. о 7-ій годині вечер. у салї, при церкві при 7-ій улици. Но порядку внесено важні справи. Неявний ся член заплатить 50 цент. кари, а урядник $1.00. Буде приймати ся нових членів до Братства без вступного. — У. Н. Союза після статута. — І. М Василько, предс.; А. Ковальчук, скарбник; І. Ткач, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Юрія, від. 379, повідомляє своїх членів, що квартальний мітинґ відбудеть ся в понеділок 24. цьвітня с. р. Но сїм мітинґу кождий член мусить явити ся, бо є важні справи до полагодженя. Довгучні члени мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разї будуть вичеркнені. Котрий член не явить ся, заплатить кару 50 цент., а урядник $1.00. — І. Кухар, предс.; Й. Багрій, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. О. Николая, від 106, повідомляє своїх членів, що мітинґ відбудеть ся дня 16. цьвітня с. р. о годині 1-шій по Службі Божій. Мітинґ відбудеть ся о один тиждень скорше з причини Великодня. — І. Данькив, предс.; М. Фтомин, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ.

В СУБОТУ ДНЯ 15. ЦЬВІТНЯ 1916

в салї польського тов. „Сокіл", 1356-58 Джонкшон ул. (давнїйше 34-ій).

заходом „УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РАДИ" зістане відограна народна драма зі співами і танцями в 5-ох діях М. П. Старицького, п. з.:

„ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ ТА НА ВЕЧЕРНИЦЇ".

ЦІНА БІЛЄТІВ ПО: 75, 50 і 25 ЦНТ.
ПОЧАТОК ТОЧНО О ГОД. 7.30 ВЕЧЕРОМ.

Перед представленєм виголосить промови: український герой п. МИРОСЛАВ СІЧИНСЬКИЙ і невоприбутний делеґат від України зі Швайцарії, п. МИКОЛА ЦЕГЛИНСЬКИЙ. 41-45

О численну участь просить КОМІТЕТ.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

устроює

ВЕЛИКА ШІСТКА!

В СУБОТУ, ДНЯ 6-го МАЯ 1916
В „WHITE EAGLE HALL",
335 Newark, Ave., Jersey City, N. J.
Початок о годині 5. вечер.
Тікет 25 центів.

Знаменита музика Павла Келичави.

ВАЖНЕ ДЛЯ ТИХ, ЩО ГРАЮТЬ АМАТОРСЬКІ ПРЕДСТАВЛЕНЯ.

ПЕРША РУСЬКА КОСТЮМЕРІЯ

Послїдне великий склад першорядних народних руско-українських і иншого роду добірних костюмів як також потрібні прибори до характеризованя осіб, як: перуки, волоса, бороди, вуси, шапки і т. п. Ріжні ті виготовлювано на дуже низьких цінах. В найбільших складах убранню і характеризуваню аматорів відповідно до роль гаючих на сценї. При замовленях треба прислати спис осіб і потрібних річий. Заказаних треба надсилати 5 дні перед представленєм на адресу:

Mrs. E. UHORCHAK, 310 2nd Street, Jersey City, N. J.

SMOKE ZIRA CIGARETTES PLAIN-END

ВИСИЛКА ГРОШИЙ ДО КРАЮ

ПІД ЦІЛОВИТОЮ ГВАРАНЦІЄЮ

СКОРО, БЕЗПЕЧНО І ПО ЯК НАЙНИЗШІМ КУРСТ

1.000 КОРОН за 130 ДОЛЯРІВ

АБО 100 КОРОН ЗА 13 ДОЛЯРІВ

ВАША РІДНЯ В КРАЮ ПОТРЕБУЄ ВЕЛИНОЇ ПОМОЧИ, І ТО ЯК НАЙСКОРШЕ ОТЖЕ ЕСЛИ ХОЧЕТЕ ВИСЛАТИ ГРОШІ СВОЇМ РОДИНАМ ДО КРАЮ, ТО ЗВЕРТАЙТЕ СЯ З ЦІЛИМ ДОВІРЄМ ДО НАС ЯК І ДАВНІШЕ А МИ КОЖДОГО ПО БРАТЕРСЬКИ ОБСЛУЖИМО ЯК НАЙЛІПШЕ І НАЙТАНШЕ. ПИШІТЬ ЄЩЕ ДНЕСЬ ПО БЛИЖШІ ІНФОРМАЦІЇ ДО ЗНАНОЇ НЕ ВІД НИНІ УКРАЇНСЬКОЇ АГЕНЦІЇ І КАНЦЕЛЯРІЇ, НА ПОНИЗШУ АДРЕСУ.

Если посилаєте до нас гроші, то посилайте через почтові або Експресові Монейордери, і вписуйте їх на нас.

S. MILANOWYCZ & WEIL CO., 193 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

MORRIS FORST CO., ПРОДАЄ НАЙЛІПШІ ЛІКЕРИ В АМЕРИЦІ. 200 SMITHFIELD STREET, PITTSBURGH, PA.

ЩЕ ОДНО СПРОСТОВАНЕ.

В 42. числі нашої часописи помістили ми спростоване дописи п. М. Величка п. з. „Як ми агітуємо?", яка була поміщена в 35. числі „Свободи". З доводу спростовання, надісланого нам редакцию „Народної Волі", ми вибрали лише засадничу річ, отже ті три точки, котрі справу фактично пояснювали. Окром того подали ми також „Відповідь у відповідь" п. Величка, бо сього домагала ся від автора дописи „Народна Воля".

Таке наше спростоване зовсім не вдоволило пп. Редакторів „Народної Волі" і вони в 28. числі своєї часописи надрукували „Відкритий лист до редакциї „Свободи", у якім домагають ся в імя справедливости", щоби ми їх поспешно п. з. „Чіпив ся як пяний плота" докоче в „Свободі" надрукували.

Не бажаючи запускати ся з пп. Редакторами „Народної Волі в якусь безпредметову арґументацію чи полеміку, ми нижше містимо спростоване „Народної Волі" в повній основі і уважаємо сю справу за покінчену.

ЧІПИВ СЯ ЯК ПЯНИЙ ПЛОТА.

Про безличників, що безпідставно нападають невинних людий, гриорить дуже влучно українськи народ: „Чіпав ся як пяний плота". Те саме треба сказати і про пана Миколу Величка, що в 35-м числі „Свободи" накинув ся ні сіло ні пало на редакторів „Народної Волі", назвав їх хрунями, закинув їм, що вони за пару долярів запродали імя 35 міліонового українського народа, а в кінци висилає їх до дому божевільних в Кларк Сомит, Па.

Чим же ті редактори „Народної Волі" так сильно провинились проти пана М. Величка?

А тим, що на брошурці, якої переклад злазив пан Микола Величко і той переклад передав описей в руки п. Кинського, (редактора польського „Гурника" в Вилкебарах), надрукувано слово Ukrainian а не Ukrainian, яке пан Микола Величко, як він каже, поклав на рукописи.

Де кум, а де коровай? — скаже розумний чоловік. Якеж тут діло мають редактори „Нар. Волі" до брошури п. Величка? — Очивидно, що нікого. Але займо голос самому панови М. Величкови, бо ще хто міг би нас підозрівати, що ми його слова перекручуємо. Пан М. Величко, писав в „Свободі" ч. 35. з дописи „Як Ми Агітуємо?" котра займає ся тою справою, між иншим осьтак:

„Як Ми Агітуємо?

Коли починаю писати сі стрічки, то мовчаки рука робить ся тяжкою, наче зелізо, а в грули щось тисне і дух запирає. Годі слово промовити. Робить ся болючо...

Мені, нижше підписаному, яко приватному чоловікови поручено переклад сеї брошури (праве про відшкодоване робітників) на нашу мову. Я-ся й доконав. На окладниці зазначив в скобках ( ) „Ukrainian", бо кождий наклад брошури має мати імя, якою мовою брошура друкована. Відданим перекладе в руки п. Кинського (ред. польського „Гурника" в Вілкебрах), з нетерпеливостю очікував я, коли брошура буде готова. Та, на жаль, як глибоко я завів ся! Я очікував на брошуру не тому, щоби бачити її друковану. Мене тішило головно се (і тільки се!), що між десятками накладів в ріжних мовах буде видніти і наклад з написию „*Ukrainian*". Я вірив, що то одно слово: Ukrainian — принесе для народної справи величну користь, бо пенсиневільська юнія Гірників числить кільканайцять тисяч членів.

В кілька днів пізнійше поручено мені один прим брошури і я, побачивши його, почав волосе рвати на голові. Я розчарував ся. Тасама назва, ті самі слова, котрих я уживав при перекладі, лиш замісць „Ukrainian" вставлено „*Russian*"!!! — А брошура ся друкована в українській друкарні „Народної Волі"!

Хто наша амбіція, шановні панове? Де ваша честь? Продати імя народа за кілька долярів. Федерація видає тисячі долярів, щоб осьдюмити ціла чужинців про наше імя, наші змагання, а ви за кілька долярів запродуєте імя 35-міліонового народа?... Суєслови, лицеміри, Господом прокляті! Ви любите на братови шкуру, а не душу...

І що можна закинути нашому робітникови, коли сей не знає говорити по анґлійськи, а його спитає його, якої він нації — а сей без надуми скаже, що він „Polish-man"?

Хіба ся, що сьвіт кінчить ся, або в Скрентон всім мозки мішають ся. Так виглядає аґітаційна праця „патріотичної шайки" при „Народній Волі". Ви краєще подайте собі руки з Фіцджеральдом і удайтесь до Кларк Суміт, Па...

Микола Величко."

Коротко зібравши, без додаткового „красномовства", то пан М. Величко балакає таке:

1) Я знаю, що я перевів брошуру і написав на ній слово „Ukrainian".

2) Я знаю, що перевід брошуру передав я в руки п. Кинського, редактора польської часописи „Гурник" в Вилкебарах, Па.

3) Я знаю, що коли мені прислали вже готову, надруковану брошуру, то *я побачив на ній замісць слова „Ukrainian" — слово „Russian"*.

4) Я чуть, що брошура ся надрукована в українській друкарні „Народної Волі".

5) Отже на підставі точок 1, 2, 3 і 4 я оскаржую редакторів „Народної Волі" що вони замісць слова Ukrainian вставили слово Russian, що вони хруні, розбишаки пера, фарисеї, Господом прокляті, суєслови „патріотичної шайки", божевільні та що вони спродали імя 35 міліонового українського народа за кілька долярів!

Чи може бути більше безглузде, нахальне, безличне та божевільне розумовання?

Чи з того, що п. Величко написав на переводі „Ukrainian" і так передав його п. Кинському, безусловно виходить, що редактори „Народної Волі" мали щонебудь до роботи з сего переводом, або що не хто инший але редактори „Народної Волі" те слово „Ukrainian" заступили словом „Russian"?

Очивидна річ, що ні. Слово Ukrainian міг сперечити а на його місце поставити Russian, таки сам пан Кинський або хто небудь другий, панови М. Величкови, він надруковане його настановлі з глупої дописи.

Сподіємо ся, що „Свобода" побачить слушність нашого становища в сій справі і надрукує на своїх сторінках отсі слова замісць поклепа до дописи п. М. Величка „Як Ми Агітуємо?"

Або що за докази має пан М. Величко на се, що ся брошура була надрукована в друкарні „Нар. Волі? Також ніяких. Він лише так чув, або догадує ся сего.

А однак помимо того всего пан Микола Величко твердить зі всею рішучістию, що брошура надрукована в друкарні „Народної Волі" і що не хто другий а редактори „Народної Волі" свідомо і навмисно змінили слово Ukrainian на Russian та що хтось за се заплатив їм кілька долярів! (Хто се такий заплатив редакторам „Н. В.", в який спосіб і скілько долярів, про се пан М. Величко кожучи, мабуть не хоче зраджувати великої тайни).

А тимчасом факти є такі:

1) Брошура справді складала ся в друкарни „Народної Волі", але лише українська частина тоїж.

2) З брошурою сею редактори „Народної Волі" не мали абсолютно нічого до діла.

3) З брошурою сею мали до діла лише заявлятель і фармен друкарні „Народної Волі", а на скільки вони в тій справі причасні, се найліпше пояснять їх власні записжені зізнання.

Заява управителя друкарні „Народної Волі".

Отсим даю до відома всім, кому на тім залежить, що я є управителем друкарні „Народної Волі", що через мої руки переходять всі друкарські роботи (заявк) та що в місяцю січню, 1916, я приняв від п. Кинського, редактора польської часописи „Гурник" в Вилкебери, Па, і властителя польської друкарні тамже, роботу, яка заключала ся в тім, що друкарня „Народної Волі" мала накладати для згаданого п. Кинського виключно лиш український текст рукописи, що носила заголовок: „Скорочений Витяг з Устав о Відшкодованю Робітників". Склад анґлійської части тексту і друковане мали бути виконані у власній друкарни п. Кинського.

Коректу накладаного тексту переводив я і знаю, що слово „Russian" не було накладане в друкарні „Народної Волі". Так само знаю, що дотична брошурка не була друкована в друкарні „Народної Волі", але весь склад (композиція) був забраний післанцем п. Кинського до Вилкебери, Па.

Дамян Бориско.

Affirmed and subscribed before me this 22nd day of March, A. D. 1916.

Mary C. Kiesel,
(Seal) Notary Public.
My commission expires at end of next session of Senatе.

Заява формена друкарні „Народної Волі".

Сим повідомляю всіх, кому на тім залежить, що я є форменем друкарні „Народної Волі", що я безусловно знаю про всі роботи, які виконують в я друкарни „Народної Волі" і що я сам лично складав на лайнотайпі і коректував „Скорочений Витяг з Устав о Відшкодованю Робітників".

Слово „Russian", що находить ся тепер на окладниці і на першій стороні брошури, не було накладане в друкарни „Народної Волі" ані на лайнотайпі ані руками. Черенки, якими накладані ті слова Russian, є відмінного крою від черенок, які є на лайнотайпах і в каштах „Народної Волі".

Ся брошурка не була друкована в друкарні „Народної Волі". На се доказом є хочби се, що друкарня „Н. В." не має юнійного значка, а брошурка носить на собі юнійну марку, на якій написано так: „Typograpical Union Label 15, Wilkes-Barre.

Т. Шопей.

Affirmed and subscribed before me this 22nd day of March, A. D. 1916.

Mary C. Kiesel,
(Seal) Notary Public.
My commission expires at end of next session of Senate.

А тепер кілька слів до пана М. Величка.

Пане М. Величко! Покладіть руку на серце і відповідяте на отсі питаня:

Хто виду повисших фактів бє сам себе по щоці, чи редактори „Народної Волі", чи ви, пане Величко?

Хто божевільний, кандидат до Кларкс Сомит, Па.?

Хто розбишака пера?

Хто фарисей?

Хто... і т. д. і т. д.?

В поясненє тим, хто пана М. Величка не знає, можемо сказати, що п. М. Величко чоловік молодий, але не без дешкого образованя, бувший редактор (покійної вже нині) часописи Україна", словом чоловік, який повинен розуміти вагу безпідставного публичного обвинувачуваня других людий. І тому ми сподіємо ся, що пан Микола Величко пофне своє оскарженє на шпальтах „Свободи" та в сей спосіб постарає ся заполіяну редакторам „Народної Волі" кривду бодай в части направити.

Як жеж ні, то пан М. Величко потвердить тільки підозріне деяких може трохи й злобних людий, що дописі пана М. Величка була своєго роду інтриґом („елементом"), на підставі якого пан М. Величко сподівав ся дістати який джаб при Українськім Народнім Союзі.

Які би однак не були мотиви сеї безгранниї в боку пана М. Величка, то „Свобода" не повинна сї була сейчас друковати не провірявши вперед справи і то тим більше, що „Свобода" знала дуже добре, що пан М. Величко — чоловік хорий. Пан М. Величко пише як найнеразнійше в своїй дописи, що коли почував писати тую дописі, то мимоволі рука його робила ся тяжкою наче зелізо; що в грудях його щось тиснуло; що йому дух запирало; що не годен був слова промовити; що йому робило ся болячо;

що він раз-у-раз собі клав на голові.

Не треба бути лікарем, щоби сейчас зрозуміти, що все се признаки хороби і то мабуть хороби досить поважної. Колиж пан М. Величко признав ся публично в часописи до таких признак хороби, то не виключена можливість, що приватно, в письмі до редакторів „Свободи", він звірив ся ще з другими признаками своєї тяжкої недуги. На великий спосіб пан М. Величко чоловік хорий і „Свобода" замісць сейчас друковати його дописі длятого тільки, що в ній пан Величко „пасквідить" редакторів „Народної Волі", повинна була трохи підождати, справу розслідити а рівночасно відкати пана М. Величка під лікарскій нагляд, бо мабуть було-би більшу прислугу зробили пану українському в Америці, „Свободі" і самому панови М. Величкови, ніж надруковане його настановлі з глупої дописи.

Сподіємо ся, що „Свобода" побачить слушність нашого становища в сій справі і надрукує на своїх сторінках отсі слова замісць поклепа до дописи п. М. Величка „Як Ми Агітуємо?"

З УКРАЇНСЬКОЇ РАДИ В НЮ ЙОРКУ.

Просять нас о поміщенє отсих стрічок:

Збори Української Ради у Ню Йорку дня 9. цьвітня с. р. ухвалили слідуючі резолюциї:

А.

Резолюциї в справі нелояльности нашої політики до заверх.

1. Збори висловлюють свій погляд, що хвиля не вимагає зміни нашого становища в теперішній заграничній політиці, що на Сойм.

2. Збори домагають ся в першій мірі оперта Федерациї Українців у Заучених Державах на істнуючих вже організациях, а опісля нові відділи.

3. Збори домагають ся від Федерациї Українців у Заучених Державах вислана мемориялу, ухваленого на Соймі, до американських властий.

4. Збори домагають ся отворити політичне бюро в Ню Йорку найдалі до 1. мая с. р. під фірмою Федерациї Українців у Заучених Державах.

Б.

Недомагання у внутрішній політиці:

1. Збори домагають ся від наших образованих людий реальної роботи перед сьвітом і щоби в народній роботі лиши рука в руку, та межиусобицями не ширили деморалізациї в українськім народі.

2. Збори домагають ся від д-ра С. Демидчука яко делеґата Загальної Української Ради у Відни, для чого він не дає фірми в народній роботі?

В.

Збори завдають, що готові поперти морально і матеріяльно, при тім інтензивно, всяку роботу, яка має на цілі зробити волі рідному краєви.

Збори домагають ся від ораторів віча, котре відбулось у Вебстер Галі дня 1. цьвітня с. р., вияснення справи щодо скликаня того віча, причім надужито фірми „Укр. Ради" — справоздання якого і правдивого з протоколу віча і звіту зі збірки на фонд визволеня України.

Петро Задорецький, голова;
Стефан Чосник, скарбник;
Н. Трач, писар.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ЧИТАЮТЬ ОГОЛОШЕНЯ.

За всї оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", редакція не відповідає. Хто замовляє щонебудь з поміщуваних оголошень, нехай звертають ся просто на адресу тої фірми, яка оголошує ся; в „Свободі" належить замовляти лише то, що „Свобода" оголошує від себе. На се треба добре уважати.

Звертаєть увагу Вп. читачів нашої часописи, що, коли вони висилають замовленя до фірм оголошучих ся в нашій часописи, роблять се на власне ризико і редакція за се відвічати не може.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(За оголошеня поміщені в сій рубрицї платить ся по 1½ цента за кожде слово за одноразово поміщене, а за кілька поміщень по 1 цент. за слово за кождочасне поміщене. — Оголошеня менятати не приймають.)

Пошукую свого брата ІЛЬКА ВЕРЕЩАКА з Гордині, повіт Самбір, Гал. Хто би подав його точну адресу, дістане нагороду. Голосить ся адресу: Joseph Wereszczak, 240 Plumer Street, Detroit, Mich. 43-45

ДЯКО-УЧИТЕЛЯ ПРИЙМЕСЬ НА ПОСАДУ СЕЙЧАС. Вчителем від него, щоби знав нотний спів, провадив літочу школу і учив представленя. Що бажані інформациї прошу зголосити ся найскорше на адресу: John Dubil, Box 292, Station B, W. Berwick, Pa. 44-45

Пошукую мого брата ІВАНА ШЕЛЕСТА, котрий свого часу робив в майнах в Д. Дженї, Na. Марія Шелест, Congress Lake Club, Hartville, O. 45

ПОТРІБНО ДІВЧАТ, ЖІНОК І ХЛОПЦЇВ. Найдуть стале і поплатне занятє. Платнї підчас самої науки. Зголошувати можуть лише в віцї понад 16 лїт. American Musical Supply Co., 451 Communipaw Ave., Jersey City, N. J. 45-47

ПОТРІБНО ПОМІЧНИКА КОЛОДІЯ І КОВАЛЯ. Добра платня. Голосить ся особисто до офісу: Wheelwright and Blacksmith, 558 Montgomery St., Jersey City, N. J. 45-46

ШТОР НА ПРОДАЖ тано і в добрім положеню. Межи добрими людьми. Кеш бізнес. Продаю з причини недуги зимки. Хто купить не пожалує. Прийдіть оглянути. S. Skaskiw, 194 Campbell Str., Rochester, N. Y. 45

ПОТРІБНО РОБІТНИКІВ до фабрики виробу сталевих „кар", які розумють роботу „фітерську" і „ріжерську". Голосить ся особисто до фабрики при Wharf & St. George St., St. Louis, Mo. 44-53

ПОТРІБНО РОБІТНИКІВ до бити молотом і до пили в фабрицї виробу сталевих „кар", а також потрібно молодих хлопців до оплакуваня. Добра платня; стала робота. Голосить ся особисто до фабрики при Wharf & St. George St., St. Louis, Mo. 44-53

ПОТРІБНО ДЕСЯТЬ МОЛДЕРІВ до акордових робіт при автобілях і 15 робітників до бити молотом і зелїзній фундрі. Голосить ся до: Danville Malleable Iron Company, East Fairchild Street, Danville, Ill. 44-49

СТАЛА РОБОТА, 21 до 22 центів на годину. Голосить ся сейчас до сперпінтендента на адресу: Taintor Manufacturing Company, Lexington Ave. & First Street, Bayonne, N. J. 36-42

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКИЙ МІСЯЧНИК „СЛОВО", Річна передплата 50 цент. Поодинокі числа 5 цент. Адресуйте: „SLOWO", Box 202, Scranton, Pa. 42-51

ДИПЛЬОМОВАНА УЧИТЕЛЬКА З КРАЮ і сертифікат університету учить анґлійського язика та приготовляє до іспиту до здобуваня американських горожанських паперів. Інформациї дістані або адресові удалює: Tel. Lenox 6094. 18
M. SCHWARTZ, 158 East 69th St., New York, N. Y.

ДАРОМ! Чи хочете одержати великий і гарний годинник, що коштує $7.00? Необовязка нагляду товар. Пишіть по інформациї, залучаючи 2 центи на оплату. 1ісо49
BOSTON SUPPLY CO.,
159A Endicott St., Dep. W. Boston, Mass.

ВАЖНЕ! Чи кождий Українець читає книжки? А як читає, то хиба? Дорогі Брати Українці, ми знаємо, що тільки за помочию доброї і науковної книжки можемо прийти до осьвіти, бо з таких книжок можна довідати ся, що в сьвіті діяло ся і що ся діє, що буде діяти ся. Отже у нас можна такі книжки отримати.
MIZNARODNA KNYHARNIA,
1949 W. Erie St., Chicago, Ill.

КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ! Висилаємо Вам долярову підручник, богато ілюстрований. Залучіть лише 5 центів на пересилку на адресу: G. W. & D. H., 641 Milwaukee Ave., Chicago, Ill. 37-56

ДІВЧАТА! Нема вам служити в таких місцевостях, де нема хорошої і української школи. А у великім місті Гартфорд у Конектікот все те маєте на місци. Наймайте до нас кілька слів, а ми вистараємось для вас тут о добру службу, де платять від $5.00 до $7.00 на тиждень. Голосіть ся сейчас до: Mrs Pauline Podilczyk, 273 Farmington Ave., Hartford, Conn. 45-50

ПОЗІР УКРАЇНЦІ! ПОЗІР!
СВІЙ ДО СВОГО!
Хто ще не отримав нашого великого ілюстрованого КАТАЛЬОГА № 2, нехай пише за ним ще нині. В нїм найдете спис найновійших книжок ріжного рода, біблії, молитовників, наболиї книжки, як також просьвітні і наукові, співанники, ноти до співу і до грани. Годинники, ґрамофони, фрітки, стереоскопи і богато инших цінних річий. Залучіть за 2 цент. марку на пересилку. Пишіть на адресу: 43—
UKRAINSKA KNYHARNIA,
931 W. Erie St., DEP. c., Chicago, Ill.

РІДКА НАГОДА — 50 ЛОТІВ МУСИТЬ ПРОДАТИ СЯ ДО ТРОХ ТИЖНІВ.
Цїна дуже низька від 25—35 долярів одна лота. Коли хто купить більше лотів разом, то цїна ще нїзша. Сусїдні хати виподано по $150.00 і висше. Меньше від 5 лотів не продаєсь. Сї лоти надають ся на малу фарму, бо можна їх набути в кусниках по 30, 10, 6 і 4 лоти. Земля від довгів чиста, за що ручить ся. „Дїд" виданесь зараз. Тільки за готівку. Землї положені в в гарній околици стейту Ню Джерзи в Маляґа Сиїті. До стації 5 мінут ходу. Хідники є готові. Тому зголошуйтесь листовно або особисто до адвоката, Українця, на адресу:- 40-45
AUGUSTIN SMITH,
327 E. 17th St., New York City.

ОДИНОКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
DR. JOHN SMITH, JR.,
СПЕЦІЯЛЮТ-ХІРУРГ
327 E. 17 St., New York, N. Y.
Офіс отворений від год. 12—2 попол. і від 6—8 вечер, а в недїлї і сьвята від 10-ої рано до 4-ої пополудни.
Телефон: Stuyvesant 4493.

ВЕСНЯНКИ,
вілами на лиця, прыщі, цїна 1 всякої нечистоїть на тїлї, знимить цїлковито і під ґарантією відо не вернуть по кільнаразовім ужитю сходить краси ручки „Амор". Цїна слоїка $2.00. The Amor Novelties Co., 642 E. 14th St., New York, N. Y. 44-46

НА СЬВЯТИ ВЕЛИКИЙ ПІСТ
ПОРУЧАЄМО КОЖДОМУ ХРИСТІЯНИНОВИ КУПИТИ СОБІ І ЧИТАТИ ДУЖЕ ПОЖИТОЧНУ КНИЖКУ
ЖИТЄ ІСУСА ХРИСТА.
Коли ви старанте ся пізнати історію житя великих людий, то тим більше для вас як для християнина є необхідним пізнати житє, муки і смерть Великого Учителя Господа нашого Ісуса Христа. Книжка про „Житє Ісуса Христа" написана чистою народною мовою, що кождий дуже легко її зрозуміє. Має вона 300 сторін друку, а кромі того 76 образків на грубім папері і малу Сьвяту Землї. Оправлена в червоне полотно з золотим витисненим. Цїна тої книжки була $1,50, однак ми желаємо, щоб та книжка находила ся у кождої родини, та зниижили цїну на $1.25. Хто пришле на се нижшу $1.25 до ніщо цьвітня с. р. тому дамо еще в дарунку: додаму малу Европи, малу з теренів війни з портретами всїх пануючих і малу Льондону, Парижа, Берлїна, Петрограду і Відня, вартости 50 центів. Тож користайте з тої великої оферти і присилайте замовленя і гроші на адресу: 27-52
RUTHENIAN BOOK STORE,
704 W. Lackawanna Ave., Scranton, Pa.

КОЖДИЙ сьвідомий Українець повинен мати в своїй хатї портрети великих українських мужів пп: Т. Шевченка, Ів. Франка, М. Грушевського, М. Павлика, Б. Хмельницького і І. Мазепи. Величина 16x20 цїлів, цїна 50 центів за один. Книжки до читаня, молитвенники, кобзарі і всякого рода календарі. Катальоґ висилаємо даром. Пишіть на адресу: 76—
RUSKA KNYHARNIA IM. T. SZEWCZENKA,
168 E. 4th St., New York, N. Y.

СЛАВНИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ ВИНАХІД НА УСУНЕНЄ БОЛЇВ.
Усуває БІЛЬ ГОЛОВИ, ЗУБІВ, УШИЙ і НЕВРАЛЬГІЮ в одній хвилї. Лічить заразки холери. Запір, кольки і бігунку. Найлучша річ в сьвітї, яку можна давати дітям в випиці підчас зубкованя. Усуває сверблячу і біль від внушеня комарів і блощиць. Давне хронїчне громане, ломане і ревматизм усуне нїби чудом. Горячка і дрощі щезнуть. Найславнїйший до сеї пори винахід на нестравність і неправильність: кілька кропель розпущених в теплій воді усуне всяке недомагане сейчас. Нешкідливе; бодечний лік, вживаний щоденно тисячами Американцями в дома так мущинами, женщинами і дїтьми. 45ч—
Ґарантія: Наколи не будете вдоволені по зужитю сего, вишлїть нам назад порожну бутельку, а ми Вам зверемо гроші. Цїна одної бутельки з персиновим $1.00. Шлїть ще нині. Пробуйте! Вивинайте! Се є дешево, навіть наколи-бисьте мали позичити гроші, щоби се дістати. — Адресуйте:
GREAT AMERICAN CO.,
DEPT. B.,
157 E. 47th St., New York, N. Y.

Книгарня „Свободи"
має на своїм складї ріжнородні книжки, як: оповідання, повісті, байки, гуморески, книжки до забави і розрядки, популярні наукові розвідки, буквари, самоучки, центральні штуки, молитвенники і т. и.
Кромі книжок находять ся в нїй ріжнородних друків, як: цьвітні листки з портретами видатних Українців, листи з віршами, портретами і др.
Цїнники висилаємо на жадане.
Замовленї книжки висилаєть відворотною почтою. Гроші належить присилати враз з замовленєм. Срібних гроший канадійських і марок (стемпасів) не приймаєть.
Замовленя належить висилати на адресу:
"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

КОЖДИЙ ЧЛЕН У. НАР. СОЮЗА АБО ПЕРЕДПЛАТНИК „СВОБОДИ"
наколи пришле 10 адресів своїх знакомих, до котрих „Свобода" не приходить, а хотїли би „Свободу" читати, отримає ДАРОМ
ГАРНУ
КНИЖОЧКУ
Присилайте адреси до:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

SMOKE ZIRA CIGARETTES PLAIN-END

УКРАЇНСЬКІ РЕКОРДИ.
Зазнаномість ся з великим пітсбурським музичним складом
Гамільтона
КОТРИЙ ПРОВАДИТЬ СЕЙ ІНТЕРЕС ВІД 50 ЛІТ
Відность ся до нас з повним довірєм за Вашими рекордами. Ми маємо велині зносини з Українцями, які кождого дня зростають. Причина сему, що ми всїх чесно обслугуємо. Замовте у нас на пробу, а ми є певні, що будете задоволені. В нашім українськім відділї працює щирий Українець. Пишіть по український катальоґ рекордів в своїй власній мові.
Ту є вимінені тільки кілька, а яких маємо сотки.
В ГАМІЛЬТОНА їх найлучше купити.
Е. 6031. Віють вітри. Спів др. Льва Тендаєра. Верховинці. Спів др. Льва Тендаєра. 75 цент.
Е. 6032. Зажурив ся чоловік. Спів др. Л. Тендаєр. І шумить і гудить. Спів др. Л. Тендаєр. 75 цент.
Е. 6034. Потвори з „Назар Стодоля". Спів. Укр. Хор. „Татяна". Хор М. Л. Виноградова. 75 цент.
Е. 6033. Горе, горе, горе, муку. Ком. спів. Укр. Хору. Кинув кумівь. Спів. Укр. Хору. 75 цент.
Е. 6036. Хома пяний. Укр. Хор. М. М. Кочерґіна. Ой ходила дівчина берімком. Український Хор М. М. Кочерґіна. 75 цент.
The S. HAMILTON CO.,
815-817 LIBERTY AVE., PITTSBURGH, PA.
ЮЛІЯН ЗНАМЕНАК, український управитель.

MORRIS FORST CO., ПРОДАЄ НАЙЛЇПШІ ЛІКЕРИ В АМЕРИЦІ
200 Smithfield Street, Pittsburgh, Pa.

ЧИ ВИ ЄЩЕ ТОГО НЕ ЗНАЄТЕ?
що Ви повинні купувати лікери там, де Ви можете за малі гроші дістати як найлучші товари. — Є тільки одно таке місце в Америці, добре знана гуртовня спродажа лікерів БРЕМАН ГОСТ в Пітсбурґу, Па.
Пересилаємо уконо слідуючи спис цїн:

[illegible]	$2.50 до $5.00
[illegible]	$2.50 до $5.00
[illegible]	від $1.00 в гору
[illegible]	$2.50 до $5.00
[illegible]	$2.00 до $5.00
[illegible]	$2.50, $3.00, $3.50 $1.00 : $5.00
[illegible]	$3.00 $5.00

Ми також продаємо [illegible] Ню Йорком і Шікаґом.
Ціни [illegible] ПОСТОЙНИМ МОНІ-ОРДЕРОМ
[illegible] ПОСЛАЄ МИ ВІ ЗАГОЛОВКОМ АГЕНТІЯ.
BREMAN & OSGOOD,
112 FULLERTON St PITTSBURGH, PA.

Виздоровленє Михайла Ковача.

ПРИЩІ НА ЛИЦІ ПОХОДЯЧІ З ЗАТРОЄНОЇ КРОВИ, ЗЕЗЛИ.

Болгарський Кровний Чай усунув їх і надав лицю гарний вигляд.

„Чирики, прищі, веснянки і кожні инші викиди на лици, що походять з затроєня крови, і проте, наколи хочемо, аби наше лице було гладке і чисте і румяне, то в першій мірі мусимо усунути з затроєної крови „шкідливі частини", говорить Г. Г. фон Шлікоф, одинокий фабрикант Болгарського Кровного Чаю.

Що при тім Болгарський Кровний Чай є знаменитим ліком на всі внішні хороби і так успішно помагає, а яко чистець крови не має пари на сьвіт, то доказом сего є лоність нашого родимця Михайла Ковача, 28 Рівер ул., Варрен, Па.:

„Коли я спровадив собі Болгарський Кровний Чай проти болів жолудка і браку апетиту і почав його уживати, то болі жолудка устунули, дістав-ем апетит і чую ся зовсім добре. Лишаї, які перед тим вкрили ціле моє лице а походили з затроєня крови, щезли зовсім".

Одну велику родинну дозу, яка вистарчить на 5 місяців, за $1.00 вишлє сейчас:

Marvel Products Co., 29 Marvel Bldg., Pittsburgh, Pa. — Adv.

95 ЛЕКЦІЇ ЇЗДИ АВТОМОБІЛЕМ 95

NEW-YORK AUTO SCHOOL

Не оставайте без роботи, коли Ви можете заробити $25 до $35 тижнево ставши шофером.

Ми навчимо Вас на шофера у Вашій рідній мові в трох тижнях, в день або вечерами, за малою оплатою — $5.

Всі наші студенти мають добрі посади. 43—

NEW YORK AUTO SCHOOL,
30 E. 7th St., New York City.
Bet. 2nd & 3rd Aves.

ДО ХОРИХ РУСИНІВ ПО ВСІХ ЗАКУТИНАХ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ!

Др. Б. ГОГЕНБЕРГ,
славний спеціяліст з старого краю

поручає всім терпячим Русинам, так мущинам як і женщинам свої успішні лікарські услуги.

ЛЧИТЬ З НАЙЛІПШИМ І НАЙПЕВНІЙШИМ УСПІХОМ РЕВМАТИЗМ, ВСЯКІ НЕДОМАГАНЯ ЖОЛУДКОВІ, НЕДУГУ УТРОБИ, НИРОК, ЗГРУБЛЕНЄ ЖИЛ, ГЕМОРОЇДИ, СТРУГУРУ АБО ЗВУЖЕНЄ МОЧЕВОГО КАНАЛУ, НЕДУГИ ВЕНЕРИЧНІ, ЯК РІВНОЖ ВСЛЯКІ НАСЛІДКИ ТАЙНИХ НЕДУГ, НЕДУГИ СКІРНІ, РІЖНІ ЗАТРОЄНЯ КРОВИ І Т. Д. 40—

Докоте всякі найтяжші операциї мущин, женщин і дітий в своїм офісі або з дому пацієнта, спеціяльно жа на пропуклину при помочи спеціяліста з Відня.

Єсли єн хтось не міг прийти особисто, шлай отиме листовно з повним довірєм свою недугу, а дістане совісну і безплатну пораду.

На відповідь залучіть почт. марку.

Dr. B. HOHENBERG,
304 2nd Ave., (між 17 а 18 ул.)
NEW YORK CITY.

Години офісові: щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.

Ins. з 21 камінями **ЖЕЛЯЗНИЧНИЙ ГОДИННИК**

для мущин і хлопців, кажучи що ся вживатиме, новозчульний, з гарантією на 20 лїт, продаємо за 30 лїт, продаємо коверта ручно вирізані. Хлопець безробітний чи що і а спеціяльно проблемні для зрадей, котрі роблять при малярнях, і гарантує ся на 20 лїт. Незвичайна нагода. — Ми видаємо сей годинник як кожду ціну, а посилаємо (О. О. D.) $5.75 і на вдаром пересилки, в тім приміщенню, що кождий може його оглянути, і єсли йому не подобає ся — то тоді не потребує платити ані одного цента. За такий годинник у нашого купця треба заплатити 25 дол. Дуже гарний 14 кар. золотом позолочуваний ланцюшок з гарнитурою додаємо за дарок до кождого годинника.

EXCELSIOR WATCH CO.,
1101 Athenaeum Bldg., Chicago, Ill. 36-n47

ЧОМУ ПОЗВОЛЯЄТЕ ВИПАДАТИ ВОЛОСЮ?

Не будете мали довше скорілого, рідкого волосся, що все випадає і справляє Вам принрість, а ще мусите все того встидати ся, наколи сейчас зачнете вживати нашого средства на волосє „Дермафуга". Нема лучшого средства на волосє, як „Дермафуга"!

„Дермафуга" зробить, що Ваше волосє буде гарне, буйне і полискуюче!! Скіра на Вашій голові буде чиста і не буде свербіти, порлаї щезнуть а волосє перестане випадати. Будеш годиї зі свого волося. Не будеш дивитись зазрісним оком на гарне волосє других, бо ще гарнійше можеш сам мати. 45-54

На жадане вишлемо Вам почтою зовсім даром пробку „семпля". Зашліть 10 цент. марками на покрите коштів пересилки, а вишлемо Вам даром пробку „Дермафуга" разом з книжочкою під назвою: „Гарне Волосє".

ARGIL SPECIALTIES CO.,
Dept. 55,
Box 37, Philadelphia, Pa.

Dr. MULLIN,
409 - 4th Ave.
PITTSBURGH, Pa.
ЛІКАР-СПЕЦІЯЛІСТ

Перейшов 35-ий і 1-ий успішну практику над недугами кревними і скірними. Лічить недуги заразливі, жовтуху, нирок, ревматизм, кеміни, міхур, катаральні і всі инші полові і венеричні недуги мущин і женщин. Провадить аналізу кизи, рвоту крови і порада безплатно, одновлане запевнює. — Офіс напротив почти. 42—

R. J. Glick АГЕНТ АСЕКУРАЦІЙНИЙ ВІД ОГНЯ.

Офіс находить ся в WILLIAM McCONNEL BUILDING SHAMOKIN, PA.

РУСЬКИЙ І ПОЛЬСЬКИЙ АДВОКАТ І НОТАР

з довголітною практикою перепроваджує всякі справи цивільні та карні з найліпшими висліками.

Години урядові: від 9-ої рано до 6-ої вечер.

Адреса:
JOSEPH HELLER, 182 Nassau St., Room 506-507, New York, N. Y.

Для убогих порада безплатна в своїм мешканю від ч. 160 East 89th St., близько 3-ої сеені, І. стоїть від 7-ої до 10-ої вечер. 17—

ЖМІЄЧНИК є одним з найліпших домашних ліків і повинен бути при домашнім ліку. Болів кличні, колики і болів грудий. С. помічне на біл голови, на болї суставів і руки і ніг, на легкий паралїж карку, болї горла і зубів. СЕЙ ЛІК Є ВИРОБОМ СЛАВНОГО Д-РА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО.

Відносить ся до генерального агента, залучаючи 2-центову марку на відповідь. 19-57

MIKE FEDIW,
47 Ridge St., Hastings upon Hudson, N. Y.

95 процентів ДАРОМ Спеціяльна оферта на **ЗОЛОТОМ** криту годинку **ТІЛЬКИ $5.25**

КОНКУРЕНЦІЙНА ВІЙНА! МИ ТРАТИМО А ВИ КОРИСТАЄТЕ

За $5.25 купите в нас товер дуже гарну, з потрійними чудово різьбленими окладинками, ЗОЛОТОМ криту годинку, заосмотрену з дорогоцінних каменів механізм, з 20-ЛІТНОЮ ГВАРАНЦІЄЮ виритою на окладинці, а яко додаток дістанете 35 ПРЕЗЕНТІВ ЗОВСІМ ДАРОМ. Електричний ланцюшок з дармом, перстень, дрестик, брошку, чудовий малесенький будильник, гарне скірне шпильковк, шпильку до краватки, до мамшетів, ковпірців, чарочкі оперові, ґрубі штилет. „Сиаг" автоматичний пістоль, ножик, 2 бранзоєти, фонтенове перо, ламцайка мала годинка з шпильковк, гармонію, фейєр, бритву, васик, гребінець, квач. НЕ ВІДКЛАДАЙТЕ, але витніть сейчас се оголошенє і зашліть до нас разом з 20 цит. депозиту (стемпсами або монетою) як запорука нашна, а сейчас вишлемо Вам почтою або експресом до вільного оглядини мужеську або женську годинку враз з 35 презентами прямо до Вашої хати. Решту заплатите при дорученю Вам сиї річчі. Купуючи від нас Ви нічого не тратите, позаяк ми направляємо або виміняємо наші годинки за нові дарон. Неадволеним звертаємо гроші. (З Канади треба висилати цілу належитість наперед). Оглянте вперед наші годинки і презенти заки купите їх деинде. Вишліть замовлене ще нині. 11-19

AMERICAN JEWELRY CO., Dept. D-108, St. LOUIS, Mo.

Друкарня „Свободи"

виконує

СТАРАННО, ДЕШЕВО І НА ЧАС ВСЯКІ ДРУКАРСЬКІ РОБОТИ,

як:

ТИКЕТИ, ПРОГРАМИ НА ПРЕДСТАВЛЕНЯ, БАЛІ І КОНЦЕРТИ.

НАГОЛОВКИ ДО ЛИСТІВ, КОВЕРТИ, ФОРМУЛЯРІ, КАРТИ КУПЕЦЬКІ І ВІЗИТОВІ.

КНИЖОЧКИ КОЛЕКТОРСЬКІ ДЛЯ ТОВАРИСТВ І БРАТСТВ.

СТАТУТИ, БРОШУРИ І БІЛЬШІ КНИЖКИ.

Вп. Урядники Відділів У. Н. Союза повинні звертатись зі всякими друками до друкарнї „Свободи".

Замовленя і гроші посилайте до:

"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

МОДНІ УБРАННЯ

Ми тепер набули старомраского сукна на 500 убрань, гранатові і чорні, спеціяльні на весїля і забави, в ріжних стилях; в цінах незвичайно низьких, а роботи вдоволячна. Маємо також елегантні готові убрання. Прийдіть побачити наш склад убрань і переконайтесь см. 30-63

S. LEVINE,
469-471 Clinton Ave., N. Rochester, N. Y.

ЛІКО МИКИТА

ДУЖЕ ЦІКАВА КНИЖКА, ПИСАНА ВЕРШОМ. — З німецкого переробив Іван Франко. — Ціна 40 центів.

Замовленя і гроші посилайте до:
"SVOBODA", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

ДАРОМ! ЦІЛКОМ! ДАРОМ!

Вивчу грати на якім небудь інструменті, єсли тілько Ви любителі музики, не робіть ріжниці, чи ви грали на якім інструменті, чи ні. Гарантую за успіх моєї науки в часї 20 до 25 днів.

Жадайте сегодня катальоґ, залучаючи 2-центову марку на відповідь.

Адресуйте:
T. KASPER,
5719 S. Laflin St., D. A. Chicago, Ill. 36-50

DR. KOLER
638 Penn Ave., Pittsburg, Pa.
ЛІКАР
(говорить по українськи)

Dr. KOLER є одиноким лікарем в Пітсбурґу, котрий відбув свої студії в Варшаві, має 18 літ досьвіду у лїченю недуг оригінальних мущин і женщин. Лічить: затроєнє крови, уплаги, кеміни у мущин, всякі уклади мочового проводу, дишеї, викиди скірні, сверблячку, шрофоуд, недуги міхура і инші, походячі з нечистоти крови або будьяк молодости. Голосить ся особисто: почтою не лічу.

Години приняти: від 9-ої рано до 8-ої веч. В неділї до 2-ої.

КНИЖОЧКИ ПЛАТНИЧІ для Братств і Товариств до вписуваня місячних вкладок, можна дістати в друкарни „Свобода" по ціні 7 цит. штука.

ШКОЛА АКУШЕРІТ!

УЧІТЬ СЯ АКУШЕРІЇ В НАШІЙ ШКОЛІ, АБО У СЕБЕ ДОМА. ПО УКІНЧЕНЮ ВИДАСМО ДИПЛЬОМ. Лічимо усїлшно всякі слабости мущин, женщин і дітий. Адресуйте:

Dr. C. DEUTSCH, School of Midwifery
229 E. 14th St., Dpt. S. New York, N. Y.
Telephone: Stuyvesant 933.

РУСИНИ ПІТСБУРГА!
Чи Ви знаєте

ЩО ГРОШІ, ТО СИЛА?

Старайте ся пізнати та пічіть складати свої ощадности в стейтовім банку на розі улиць 38-. CARSON і 14-ої.

Сей банк є одним з найстарших і найдешевших банків, що цїлковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші ЦЕРКОВНІ, БРАТСЬКІ, СИРІТСЬКІ і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажанє звіт стейтових контрольорів.

Продаємо КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ на найліпші лінії, а ГРОШІ до краю висилаємо по почтовім курсі.

German Savings & Deposit Bank
COR. 14-ої і CARSON STREETS, SOUTH SIDE PITTSBURGH, PA.
M. E. Rat, пред., А. Д. Міллер, кас., Ос. Бучак, управ. банку.

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ НАРОДНА ДРАМА ЗІ СПІВАМИ В V. ДІЯХ

ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ, ТА НА ВЕЧЕРНИЦІ

СЯ КНИЖКА НАДАЄ СЯ ВПОВНІ ДЛЯ АМАТОРСЬКИХ ТЕАТРАЛЬНИХ ВИСТАВ, ДО ВІДОГРАНЯ ПОТРІБНО ВСЕГО 8 ЖЕНЩИН І 7 МУЩИН. — ЦІНА ЗА ПРИМ. 30 ЦНТ., ЗА 15 ПРИМІРНИКІВ $3.35.

Замовленя і гроші посилайте до:
"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Звернїть Увагу!

Спеціяльно в сїм місяци даємо нагоди кождому в Зучених Державах і Канаді набути грамофон разом з 29-ма піснями, вартости $50.00 лише за $17.50.

15-ЛІТНА ГАРАНЦІЯ!

Надішліть $5.00 на задаток а відповідною почтою отримаєте чудово-говорячу машину разом з 20 піснями які довільно позволяємо вибрати собі з нашім списї.

Жадайте нашого безплатного ілюстрованого цінника грамофонів і других музичних інструментів. Наш магазин отворений щоденно, не виключаючи неділь і сьвят від 9-ої години рано до 10-ої вечером. 43ч—

GREATER NEW YORK PHONOGRAPH CO.,
310 GRAND STREET, D. 308 NEW YORK, N. Y.

ПЕТРО ЯРЕМА
РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

випозичає корічі на весїля, хрестини і всякі другі забави.

115 Ave. A., New York, N. Y.
Телефон: Orchard 2588.

DR. RICHTER'S Pain-Expeller

найвспішнїйший лік проти РЕВМАТИЗМА, БОЛІВ, ПАРАЛІЖА СУСТАВІВ І МЯЗІВ.

Оригінальні пачки мають оцяко вали на ньім подано.

Не беріть пачок які не мають на ньо і торговельної марки якора.

Фляшечки по 25 і 50 центів в аптиках і просто від фірми.

F. Ad. Richter & Co.,
74-80 Washington St.
NEW YORK, N. Y.

NEBO

CORK TIP CIGARETTES

Тисячі курить **NEBO** ЧОМУ?

Тютюн — найліпший
Мішанка — добірна
Курить ся — без горяча
Смак — знаменитий
Аромат — дуже милий
Виріб — досконалий

ПРОДАЮТЬ СЯ ВСЮДИ

Купон в кождій пачці
Мають вартість ГРОШЕВУ
або на красні презенти.

Пишіть по катальоґ премій.

NEBO DEPARTMENT
95 First St., Jersey City, N. J.
P. Lorillard Co. Inc. Established 1760.

COUPON 5c

Coffee Mill. 140 whole coupons.

Hahway Automatic Lighter. 75 wholecoupons

Ace Eightday Alarm Clock. 275 wholecoupons

ПОЗІР УКРАЇНЦІ! Виробляємо ҐЕРДАНИ з хорватських ліній до годинників з ґербом України, ціна одного ґердана з більших кораликів $1.50, з меньших кораликів $2.00. Січовий з золотим гачком $3.00. Маємо до продажи коралики у всяких кольорах ціна 25 цит. за один бонч. Адресуйте: RUSKIJ BAZAR, 168 E. 4th Street, New York, N. Y. 14ч—

ВОЄННІ ОБРАЗИ!

Коли хочете побачити як то виглядає теперішна війна, то купіть собі образ, який представляє битву під Перемишлем; образ дуже інтересний; коштує лише 25 центів. Належитість присилайте стемпсами. Пишіть ще нині до: 42—

RUSKA KNYHARNIA, 34 E. 7th St., New York, N. Y.

КАТАЛЬОҐ НАЙКРАСШИХ ШТУК МАҐІЧНИХ з всякими приборами, як цилїндр, тарілки, шкляники, фляшки, штилети, карти, кулї, поучаючий заміновати воду у вино, молоко, чорнило, штуки знимати річчі і богато других, яких ніхто ще не виконає а притім розвеселить товариство і можіть може заробити сам гроші. Катальоґ висилаємо даром. Адресуйте: 13-51

AM. Book & Nov. House, Box 371, Cleveland, O.

ЩАСТЄ І БОГАТСТВО!!!

КОЖДИЙ ОТРИМАЄ БЕЗ ГРОШИ ПОНИЖШІ КНИЖКИ ЗА НАДСЕЛАНЕМ 25 ЦЕНТІВ ЗАВДАТКУ!

1) Правда, що від довшого часу ви шукаєте способу, щоби дійти до великого богатства і до мети як не можете найти. Ми можемо дати вам таку книжку, котра принесе вам скарб в короткім часї і напевно з ней про все довідаєтесь і поправите свою долю. Кождий з неї довідаєть, яким способом зробити з доляра $10.00, з з десять сотен гарних. Се книга вартує для кождого вагу золота, а ви через короткий час продаєте її лише за $2.00.

2) Молодці від довшого часу шукають гарних дівчат, а дівчата гарних молодців, одних не можуть способу до осягнення їх любови. Ми маємо для вас таку книжку, з якій ви певно найдете для себе щось цікавого і за малі гроші. Коштує лише $1.00.

3) Правда, що єдиним бажанєм є, щоби ви могли добре розмовити ся на анґлійськім а не можете натрафити на таку практичну книжку, з якої ви могли би скоро научити ся сеї мови. У нас дістанете найновійшу методичну книжку до науки анґлійської мови, у якій, розрахунуємо вам, що в кількох тижнях будете могли добре говорити, писати і читати по анґлійськи. Ціна сеї книжки лише 75 цит.

4) Тепер маємо любимі гарні постаритки у всякими сортах, яких як ще не бачили. Сї карточки є дуже модні, і ми продаємо їх на пробу по одній картки 10 цит., а 6 штук за 50 цит. Хто замовить всї три книжки і 6 штук постаруг, отримає всьо разом за $3.50. Вишліть 25 цит. завдатку, а решту заплатите по отриманю всїх річий. Замовленя висилайте на адресу: 20-ус

CLUB HOUSE
Box 335, Chicago, Ill.

ФАРМИ НА ПРОДАЖ, БОГАТА ЧОРНА ЗЕМЛЯ, МІЖ УКРАЇНЦЯМИ І ПОЛЯКАМИ. — 36 ріжних фарм з гарними будинками, худобою, ліками, обсївні, грубі ліси. Ціна від $500 до $5000. Хто бажає цїлу Америку за дешевих, тут може сесть на наємне, як богати инших. Пишіть до: 43-7

PARISH-PULASKI KOLONIA,
Box 234, Parish, N. Y.

ПОЗІР! ВАЖНЕ! ЧИТАЙТЕ!

Вже вийшла на 160 сторін ілюстрована а дуже гарними 25 образками книжка, часть 3 і 4-та

„З ТЕРЕНІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ".

В тій книжці є описані всї ґаліцькі і буковинські повіти, міста, місточка і села де дотепер гарцують Москалі. Єсли не маєте з дому жадного листа, то з тої книжки довідаєтесь, що ся діє в Вашій родинній місцевости. Спис всїх убитих, ранених і полонених Русинів-Українців і Поляків з подвиєм, хто де служив при війску і хто звідки походить родом і з котрого повіту.

Ся книжка є дуже важна і інтересна, повинна находитись у кождого і в кождій хаті.

Ціна 50 цит. Поважаючі можуть присилати мані-ордер або стемпсами (канадійських не приймаємо). Тому спішіть ся, єсли хочете мати ту книжку, бо накляд дуже малий. Агентам значний рабат. Пишіть на адресу: 22ст—

Wydawnictwo Europejskiej Wijny,
233 E. 9th St., Dep. 1 New York, N. Y.

НОВІ КНИЖКИ, ЯКІ МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ „СВОБОДИ"

ДЯК. Оповіданє Марка Вовчка. — Ціна ..... 20 цит
ВЕСЕЛА КНИЖОЧКА з 17 образками. — Гумористичний-сатиричний збірник для сумних годин. Містить в собі богато сьмішних віршів, дотепів і оповідань. — Ціна ..... 35 цит
ДВА БРАТИ, з байок Братів Ґрімм. — Ціна ..... 15 цит
ГЕНОВЕФА. — Ціна ..... 20 цит
ЗА СЕСТРОЮ. — Є се найгарнїйше оповіданє з нашої старини, сучасного письменника Андрея Чайковського, яке дотепер вийшло на американській Руси. — Ціна ..... 35 цит
КАЗКИ ПРО ЖИДІВ. Зарис: як Ваня жидів надурював, Вандрівка Івана з жидами, Як Іван родив жидів на гробі, а відтак у ставі потопив, Мужик з жидом і свіньми, Як і жид, Казка про жида, Як жид Русина пратував, Як хаю жида закурдував. — Ціна 10 цит
ЖИД МИКИТА. З німецкого переробив Іван Франко (23 ілюстрацій). — Ціна ..... 40 цит
І. ЮВНІР. — ІЛ. ФЕРМА. Новела з військового житя. — Ціна ..... 10 цит

Замовленя посилайте на адресу:

„SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ПАПІРОСИ „NEBO" МОЖУТЬ ВДОВОЛИТИ КОЖДУ НАЦІОНАЛЬНІСТЬ.

В нинїшних часах полюбуть ся усюди так, силу найріжнороднїйших папіросів, що пересічному курцеви дуже тяжко визнати ся, з яких імени сортів виробляють ся ті папіроси і котрі з них заслугують на признанє.

Богато курців, які привикли до куреня панїросів европейського виробу, запевняють з усею рішучістю, що нові папіроси „NEBO" їм найліпше смакують, бо вони зроблені з найлїпшого турецького тютюну і визначають ся такими прикметами яких инші роди папіросів зовсім не мають.

Папіроси „NEBO" продають ся по всїх крамницях — 10 штук за 5 центів. Ціна маленька, і якість первородна. В пуделках папіросів „NEBO" находять ся купони, які можна виміняти на готівку або гарні презенти.

МУДРИЙ ЧОЛОВІК НЕ КУПИТЬ ДЕИНДЕ

напоїв, лиш там, де дістане НАЙЛІПШІ. Около 20.000 наших українських КОРЕСПОНДЕНТІВ є доказом, що в Америці НАЙЛІПШІ напої можна дістати у знаєнів MORRIS FORST COMPANY. — Дешевше всюди можете дістати, але

ЗА ВАШІ ГРОШІ ЛИШИХ НІГДЕ.

MORRIS FORST COMPANY.
200 SMITHFIELD STREET PITTSBURGH, PENNA.